

יחי אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח לעולם ועד

קונטרס

חמיד באמונתו יחי

ליקט כתב וערך:
הרה"ת ישבעם הלוי סגל

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושלוש לבריאה
הי' תהא שנת סגולות גדולות
שנת הק"ב לכ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח

פתח דבר

בשבח והודי לקב"ה על שזיכני ללקט ולרשום רשימה זו ולהו"ל את קונטרס "חסיד באמונתו יחי" – ציונים לאמונות ודעות כפי שהן נשמעות מתורת החסידות, ולאורם התחנכו חסידים מאז ומעולם.

בימים טרופים אלו כאשר החושך יכסה ארץ וערפל שורר ברחוב היהודי ואפילו החסידי, התגברות החושך בטרם יפציע השחר, במצב שבו "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים" לקראת הגאולה האמיתית והשלימה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיחי' לעולם ועד, קיים צורך דחוף להעלות ללמוד ולשנן את עקרונות האמונה האמיתית בה' וברבי מלך המשיח שיל"ו, ועי"ז לדחות דעות שאינן תואמות את אמונת האמת, המתיימרות לקרר את האמונה האמיתית היוקדת בלב כל ישראל.

כדי לעורר את הציפי' והתשוקה לגאולה האמיתית והשלימה, צריך להיצמד להוראת הרבי מלך המשיח שיל"ו בלימוד עניני גאולה ומשיח, במיוחד ובעיקר בתורתו של הרבי מלך המשיח שיל"ו, באמונה שלימה ובלי זיזים ח"ו.

הקונטרס הי' לעיניהם של רבנים ומשפיעים מאנ"ש והסכימו לנאמר בו, העירו את הערותיהם (אשר רובם יושמו בפנים) ועודדו את פרסומו.

התודה והברכה לכל המסייעים והתומכים בתרומתם בגופם ובממונם – להוציא לאור קונטרס זה, הרה"ח ר' חיים שיחי' רייכמן והרה"ח ר' יעקב שיחי' קעניג, ואפיריון נמטי' להת' מנחם מענדל שיחי' פלדמן משיבת חסידי חב"ד ליובאוויטש צפת עיה"ק ת"ו, שסייע בעריכה וסידור החומר, כולם יעמדו על הברכה.

בתקוה ובצפי' לגאולה אמיתית ושלימה ע"י הרבי שליט"א משיח צדקנו שיבוא ויגאלנו בחסד וברחמים מי"ד ממ"ש.

ישבעם הלוי סגל

ח"י אלול ה'תשס"ג (הי' תהא שנת סגולות גדולות) – ימות המשיח
שנת הק"ב לכ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח
כפר חב"ד ארה"ק ת"ו

תוכן ומפתח

- 3 פתח דבר
- 5 תוכן ומפתח
- 7 א. עקרונות בעולם החסידות
האמונה / הנחת היסוד באמונת היהדות / אין עוד מלבדו
- 11 ב. ממוצע המחבר
האמונה ב"ממוצע המחבר" / בין "ממוצע המחבר" ל"ממוצע המפסיק" / משה רבינו – ביטול להקב"ה / "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" / גילוי הקב"ה דרך גופו של משה / פני האדון הוי' דא רשב"י / שותף לקב"ה בבריאת העולם / נשיא הדור – תכלית הבריאה / "מקום הארון אינו מן המדה" / "עולמך תראה בחיך" / אתפשטותא דמשה בכל דרא
- 24 ג. הגאולה ומלך המשיח
משיח בישראל / להאמין בו / לחכות לביאתו / הגאולה כהתגלות פנימיות התורה
- 30 ד. הרבי הוא מלך המשיח
זהות הגואל / האמונה במשיח וזהותו / זיהוי המשיח כהכנה לגאולה / זהותו הודאית של המלך המשיח / מסירות הנפש של המשיח / משיח ותורתו – בחי' היחידה / הרבי – שופט ונשיא הדור
- 39 ה. הרבי מלך המשיח חי וקיים
בנשיא דורנו אין הסתלקות / "צדיק גוזר והקב"ה מקיים" / נצחיות הרבי מצד עצמו / מיתה – התעלות הנשמה עם הגוף / לא מת משה / "יעקב אבינו לא מת" / הסתלקות

48 ו. נצחיות מלך המשיח

חיים נצחיים במלך המשיח / מציאות המשיח – דירה
בתחתונים / משיח אינו מת / נצחיות המשיח גם בגלות /
החיים – מושג נשגב / נמנע הנמנעות / העמידה בנסיון

55 ז. מצוה לפרסם שהרבי הוא המשיח

יפוצו מעיינותיך הוצה / הפצת המעיינות – בשורת הגאולה /
קידוש השם / "חילול השם" מהו?

61 סיכום

א. עקרונות בעולם החסידות

האמונה

"דרש רבי שמלאי שש מאות ושלוש עשרה מצות נאמרו לו למשה וכו', בא חבוקק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיי"¹.

ואכן תורת החסידות מעמידה ומבססת את קיום כל תרי"ג המצוות על יסוד ובסיס איתן – היא האמונה בה'. וידוע פתגם נשיאי החסידות² שכדי לחזק את האמונה בלב ישראל, צריך לחזק את האמונה וההתקשרות לצדיק, כנאמר³: "צדיק באמונתו יחיי", ודרשו – אל תקרי יחי' (החי"ת בשוא) אלא יחי' (החי"ת בפת"ח), שהצדיק מחיי את נפש מקושריו ומקשרם לה'.

ובמיוחד בחסידות חב"ד, התובעת גם עבודה פנימית של המקושרים לצדיק, שעל ידה באה האמונה בפנימיות – במוח ובלב – בחכמה בינה ודעת, שבזה מתחזקת ומתעצמת האמונה ברבי נשיא הדור, ועל ידו מתעצמת האמונה השלימה בה' אלקי ישראל.

שני סוגים באמונה, אמונת האמת הצרופה שלמעלה מטעם ודעת – השכל המושג והמובן, ומאידך זו הנקראת "אמונה" והיא למטה מטעם ודעת, הבאה מחוסר הבנה והשגה, או במילים פשוטות: מתוך בורות.

הצד השווה שבהם שניהם אינם ע"פ טעם ודעת. אלא שהאמונה שלמעלה מהשכל באה לאחר שאדם מיצה את יכולתו, למד והשיג כל מה שניתן להשיג בגדר ההשכלה האלקית בפנימיות התורה, והגיע לאמונה שלימה בטהרתה בבחינת "סובב כל עלמין" – אור א"ס ב"ה הבלתי בעל גבול, שעל זה אמרו "תכלית הידיעה שלא לידע", ועל זה

(1) מס' מכות כד, א.

(2) אגרות קודש ח"ט ע' ו ובהנסמן שם. וראה שיחת יו"ד שבט תיש"א. לקו"ש ח"כ ע' 175. ועוד.

(3) חבוקק ב, ד.

הורו חז"ל⁴: "למד לשונך לומר איני יודע", כלומר, להגיע אל האמונה באין סוף ב"ה שלמעלה מההבנה⁵, (ולעיתים האמונה עדיין בבחינת מקיף – שאינה מתגלה ומתלבשת בפנימיות כוחות הנפש – חב"ד כו', אלא טבועה בעצם הנפש, ומתגלה רק במקצת).

לעומת זה ה"אמונה" כביכול שלמטה מהשכל, שהיא מצד הבורות, היא בתחום האמונות התפלות, ואין זו אמונה כלל, לא בעוצמתה ולא בתוכנה. כי כאשר יפקח את עיניו, ילמד וישכיל בתורת ה', בפנימיות התורה – דא"ח, והלימוד יהי מתוך בקשת האמת, ולא כדי "לגלות פנים בתורה שלא כהלכה"⁶, הנה אז יתבטלו כל השקפותיו הנלוזות והחשוכות, כי אפילו מעט אור דוחה הרבה מן החושך.

הנחת היסוד באמונת היהדות

כדי לבאר עקרונות אמונתנו ברבי מלך המשיח שיל"ו ב"כלים דתיקון" – כלי החכמה בינה ודעת, צריך להניח תחילה את הנחת היסוד הכללית באמונת היהדות באחדות ה', אשר בה שני סעיפים כלליים:

א. אמונתנו בקדוש ברוך הוא – מלבד שהוא קיים, אלקה אחד יחיד ומיוחד, בורא העולם ומנהיגו, הריהו גם מופשט מכל הגדרה וציור כל שהוא⁷.

כלומר, לא רק שאינו גוף ואין לו דמות הגוף ח"ו⁸, אלא שהוא בלתי בעל גבול באמת, שלא ניתן לתאר אותו ח"ו בתואר כל שהוא, אף לא בתואר רוחני, כי כל תואר היא הגדרה, וכל הגדרה היא הגבלה, אפילו התואר "אין סוף" אינו אלא לאור המתפשט מעצמותו (אור אין סוף)

(4) ברכות ד, ב. ועוד.

(5) ראה גם הדרן על הרמב"ם תשמ"ו ס"ח. לקו"ש חט"ז ע' 245.

(6) ראה אבות פ"ג מ"א.

(7) ראה בארוכה דרך מצותיך מצות האמנת אלקות בתחילתו.

(8) ראה רמב"ם בפ"א מהל' יסוה"ת.

ולא למהותו ועצמותו יתברך, שהוא למעלה מעלה באין ערוך אפילו מהתואר "אין סוף"⁹.

ב. אמונתנו באחדות ה' ("ה' אלקנו ה' אחד"¹⁰), משמעותה – מלבד היותו אלקה יחיד (ולא ריבוי אלילים כטעות עובדי עבודה זרה), הנה עוד זאת והוא עיקר, שהוא מצוי יחיד ואין עוד שום מציאות מלבדו כלל, ועל זה סובב והולך חלקו השני של ספר התניא – שער היחוד והאמונה.

אין עוד מלבדו

מציאות הנבראים, לא זו בלבד שהם אין ואפס לעומתו ("כולא קמי' כלא חשיב"), בדומה לאור השמש כפי שהוא עדיין כלול בתוך גוף השמש בטרם יצא להאיר על הארץ, ששם הוא אין ואפס לעומת השמש עצמה – כך ויותר מכך – באין ערוך, הנברא כפי שהוא כלול בכח, בטרם התהוותו מאין ליש, הריהו אין ואפס לעומת מקורו –

הנה עוד זאת, גם כאשר כבר נבראו בדבר ה', והם אכן מציאות קיימת מצד התהוותם בדרך יש מאין מהכח האלקי ומהיש אמיתי, ואף התורה¹¹ מעידה על קיומם כמציאות¹², עם זאת הם אינם מציאות נפרדת ח"ו ממנו ית', ובשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד¹³ שום מציאות קיימת מלבדו, והכל בטל ומאוחד בו יתברך, "כי אין דבר חוץ ממנו ולית אתר פנוי מיני"¹⁴.

רק "מאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים"¹⁵, ומה שאינו חלק מאמיתת המצאו – שהוא נפרד ומנגד לאלקות, אינו מציאות כלל מצד עצמו, וכמו הקליפות וס"א, אפילו אם נדמה לנו כמציאות יש, הרי

(9) ראה ציטוט דברי רבי מאיר בן גבאי בעל ס' עבודת הקודש בד"ה על שלשה דברים קיץ ה'ש"ת. שיחת ש"פ תולדות תשנ"ב. וש"נ.

(10) דברים ו, ד.

(11) בתחילתה – "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ". וראה במקומות שנסמנו בהע' הבאה.

(12) ראה בארוכה סה"מ תרכ"ט ע' קמת. ובד"ה האומנם תרמ"ג. ובכ"מ.

(13) ראה דברים ד, לט.

(14) תניא פכ"א.

(15) רמב"ם ריש הלכות יסודי התורה.

לאמיתו של דבר הוא אין ואפס ממש¹⁶, וכמו החושך לעומת האור. ומאידך כל מה שהוא חלק מאמיתת המצאו – הוא מציאות אמיתית אפילו אם אינו נראה לעינינו כמציאות קיימת, ואינו מושג ומובן בשכלנו.

וממילא, כל מה שתואם את פסק דין ודעת תורה, שהיא חכמתו ורצונו של הקב"ה ומאוחדת בעצמותו¹⁷, הריהו מציאות קיימת והשקפת אמת, אפילו אם אינו נתפס בחושי האדם והבנתו.

הטעות במחשבה אודות קיום מציאות נפרדת ונוספת ח"ו על מציאות ה', בעוד שהאמת היא ש"הוא לבדו הוא ואפס זולתו"¹⁸, משמעותה – כפירה רח"ל בבלתי גבוליות של השי"ת, בזה שאומר שיש ח"ו מקום למציאות שמחוץ לו ית'¹⁹.

אחדות ה' האמיתית תתגלה – כנ"ל – בפועל ממש, בגאולה האמיתית והשלימה שתבוא ע"י משיח צדקנו, שאז יתקיים היעוד בדברי הנביא²⁰: "ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך", וכן"ל שיתקיים כנאמר שם²¹: "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דיבר"²².

והיינו, שלא רק הנשמה האלקית שבקרבו תזכה לראות אלקות, אלא גם בגוף הגשמי (בשר) יתגלה "כבוד ה'" – גילוי עצמותו ית', שגם הבשר הגשמי יהי בטל ודבק בעצמותו ית' ולא ירגיש עצמו למציאות קיימת מחוץ לקב"ה ח"ו.

ובכך יתקיים היעוד הנבואי²³ אודות הגאולה: "והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד" – אחד במשמעות יחיד, שגם במציאות הגשמית תתגלה האמת של מהותו ועצמותו ב"ה, שאין עוד מלבדו²⁴.

16) תניא פכ"ט (לז, ב). וראה המשך תער"ב ח"ב תרפ"א, וכן תורת מנחם כרך ח ע' 33.

17) כמבואר בארוכה תניא פ"ה.

18) ראה ישעי' מה, כא.

19) ראה פרקים כ' וכ"א בתניא.

20) ישעי' ל, כ.

21) ישעי' מ, ה.

22) כמבואר כל זה בתניא פל"ו.

23) זכרי' יד, ט.

24) דברים ד, לה.

ב. ממוצע המחבר

האמונה ב"ממוצע המחבר"

לאחר שמתיישבים בדעתנו יסודות האמונה, אפשר לגשת לביאור הנושא של "ממוצע המחבר", וכל המסתעף מזה, ועל ראשון ראשון וכו':

ענין אמונתנו ברבי כממוצע המחבר את בני ישראל אל אבינו שבשמים, מופיע בכ"מ בתורת החסידות¹, ובריבוי מקומות בתושבע"פ ועד להלכה², ומקורו בתורה שבכתב³ – "אנכי עומד בין ה' וביניכם בעת ההיא להגיד לכם את דבר ה' וגו'".

מאז ומעולם "הואשמו" ציבור החסידים בכלל⁴ – ועדת חסידי חב"ד המאמינים ברבי מלך המשיח שיל"ו בפרט, בהפרזה יתירה – כביכול – באמונה זו. טענת המנגדים היא שהעיסוק בנושא זה, והתיחסותנו אל הרבי כממוצע המחבר, מה שמחייב להאמין בו כאיש אלקים, עלול לדרדר ח"ו את אמונתנו בהשי"ת, וכתוצאה מאמונה זו עלולים אנו לבוא לטעות גסה ולהאמין ב"ממוצע המפסיק" רח"ל, שהוא פגם חמור באמונה – כשמאמינים באדם בשר ודם שיש בו תכונות אלוקיות.

וכמובן שחסידים נאמנים אינם שועים לטענות חסרות שחר אלו, המשוללות כל יסוד ובטעות יסודם. משום שהשקפת האמת – שהרבי

(1) תניא פ"ב. ד"ה פנים בפנים רנ"ט. לקו"ש ח"ב ע' 510 ואילך. ח"ד ע' 1087 ואילך. ח"ט ע' 10. חכ"ד ע' 6. חכ"ו ע' 7. שיחת פורים תשל"א. שיחת ש"פ צו תנש"א ס"ו. דבר מלכות ש"פ יתרו ס"ו ואילך, והנסמן שם. ועוד. וראה להלן.

(2) לוקטו בהרחבה בס' "על הצדיקים" להרב א"ב שיחי' פבזנר.

(3) דברים ה, ה.

(4) יעידו ע"ז כתבי הפלסטר שהופיעו בראשית התגלות החסידות. ובשנים האחרונות עם גילוי תיק החקירה של אדמו"ר הזקן התברר כי ההתקשרות לצדיק היתה אף היא אחת העילות למלשינות.

בטל ומאוחד בעצמותו ית', וכהלשון הידוע: "מהותו ועצמותו ית' כפי שמלוּבש בגוף"⁵, שלכן הוא "ממוצע המחבר", אינה יכולה להתחלף בהשקפת השקר – שעצמותו ית' הוא גוף ח"ו או דמות הגוף, שהרי הן השקפות הפוכות ומנוגדות בתכלית, בלי שום קשר ודמיון.

כי אמונת האמת היא שהוי' הוא אין סוף ופשוט בתכלית הפשיטות, והרבי – גם גופו הגשמי – זך וטהור עד כדי התבטלות והתאחדות מוחלטת באין סוף ב"ה, שלפי זה נמצא שהישות הבלעדית הקיימת הוא הקב"ה הבלתי בע"ג, ואילו הגוף הגשמי של הרבי – בטל במציאות, וכפי שיהי' לעתיד לבוא אצל כולנו כנ"ל, כמ"ש "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כי פי ה' דיבר", שגם הגוף הבשרי יהי' תדור, בטל ומאוחד בעצמותו ית', וכך הרבי מלך המשיח שיל"ו – אשר יביא את הבריאה לדרגא זו, הריהו עומד בביטול זה בכל עת גם בזמן הגלות.

ולאידך לפי ההשקפה הכפרנית – האלוּקה הוא גוף ח"ו, ואילו מציאות האין סוף לא קיימת, והיא התפיסה הפנתאיסטית של שפינוזה שר"י, שטען שהאלוה הוא הטבע וכו' רח"ל.

בין "ממוצע המחבר" ל"ממוצע המפסיק"

הביאור בזה: "ממוצע המחבר" הוא מחויב המציאות לצורך האמונה והדבקות בהשי"ת, ובלעדיו אי אפשר להגיע לאמונה אמיתית ושלמה, וכמו שאברי גוף האדם אינם יכולים להדבק בנפש ולקבל חיותם ממנה אלא ע"י הראש והמוח, שהוא הממוצע המחבר את האברים עם הנפש⁶, כך הרבי – ראש בני ישראל – הוא הממוצע המחבר את בני ישראל אל הקב"ה.

מאחר שנשמות עם ישראל (בחינת נר"ן) ירדו לעולם הזה בצמצום אחר צמצום, ירידה שבאין ערוך כריחוק הנברא מהבורא, ואינם מסוגלים לקבל בעצמם את גילוי עצמותו ית' ולדבקה בו בבחינת ביטול פנימי ועצמי, לפיכך צריך משה רבינו לעמוד "בין ה' וביניכם" ("ממוצע"), כדי "להגיד לכם את דבר ה'" ("המחבר") – לחברם לה'.

(5) לקו"ש ח"ב ע' 511.

(6) כמבואר בתניא פ"ב.

וזוהו ענינו של משה רבינו, וכך גם אתפשטותא דמשה – נשיאי ישראל שבכל דור, שהם רועים ומפרנסים את ישראל ומחדירים בהם אמונה בפנימיות.

משא"כ "ממוצע המפסיק" אפילו אם במהותו העצמית הוא במדריגה רוחנית נעלית, אבל אם אינו בטל בתכלית לעצמותו ית', והוא מציאות לעצמו, הרי השפעתו תגרום לפירוד מהקב"ה, ובריבוי ההשללות אף תגרום לעבודה זרה בפועל רח"ל.

וכידוע⁷ שבחטא העגל לא ביקשו בני"י אלהים אחרים במקום ה' ית', אלא רצו ממוצע אחר בינם לבין הקב"ה – במקום משה רבינו, וכשראו במתן תורה את "פני שור" (מלאך) שבמרכבה העליונה, ביקשו שהשפע שיושפע להם מלמעלה, יהי ע"י מלאך זה.

ומכיון שגם המלאכים העליונים הם בגדר נבראים יש מאין, בבחינת יש ומציאות – שאינם בטלים במציאות בעצם מהותם כמו נשמה אלקית שהיא חלק אלקה ממעל, לפיכך הנה כל עוד הם כלולים במרכבה העליונה – הם עומדים בביטול, אבל בירידתם למטה, הנה גם השפעתם גורמת לפירוד, עד שבריבוי ההשתלשלות הרי זה בא לידי עבודה זרה ממש, ובעולם הזה הם בבחינת "ממוצע המפסיק".

וכמו אותם אנשים שעלו על במת ההסטורי' של עם ישראל, שהיו בבחינת "ממוצע המפסיק", החל מכמה וכמה מישראל אשר על אף היותם תלמידי חכמים ומנהיגי עדה, בכל זאת לא האמינו בפנימיות התורה, ומקצתם אף נלחמו בנושאי דגלה, ובזה החלישו וקיררו את אמונתם של רבים מישראל בצדיקים ונשיאי הדורות, והפסיקו והרחיקו יהודים מעבודת ה' (כידוע לחוקרי דברי ימי ישראל)⁸,

וכלה בדרגה השפלה הקיצונית ביותר, היינו חציצה וגורם מפריד בין ישראל לקב"ה עד כדי כפירה ועבודה זרה ממש (כדוגמת "אותו האיש" ושאר משיחי השקר שהיו בעולם) רח"ל.

ולכן ממוצע המפסיק הוא מושלל בתכלית, שגורם לניתוק – ובסופו של דבר לכפירה ח"ו באלקי ישראל, וכמ"ש הרמב"ם בעיקר החמישי

(7) ראה בכל זה לקו"ש חי"א ע' 143 ואילך. חכ"ד ע' 5 ואילך.

(8) ראה ספר הזכרונות לאדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.

מי"ג עיקרי האמונה⁹, שאסור לשים ממוצע בינינו ובין השי"ת, שהכונה בזה היא כמובן ל"ממוצע המפסיק".

משה רבינו – ביטול להקב"ה

בעיקרון "ממוצע המחבר" הוא האדם הנבחר מאת השי"ת, ובלשון הרמב"ם¹⁰ ה"נבחר מכל מין האדם", שהוא משה רבינו, וכמ"ש¹¹ "הבוחר בתורה ובמשה עבדו", והבחירה במשה היא מצד רצון העליון שלמעלה מטעם ודעת, ולא בגלל איזו מעלה או טעם כלשהו.

משה רבינו ה"ענו מאד מכל האדם"¹², בטל – מאמין ודבק בקב"ה בתכלית, שאינו מציאות נפרדת ח"ו לעצמו, אלא מאוחד לגמרי בקב"ה, ועם זאת הוא מאוחד עם כל אחד מישראל למטה, ובאמצעותם משפיע על כל העולם הזה.

כפי שהתבטא על עצמו: "ונחנו מה"¹³ – ביטול בתכלית, וכמבואר לעיל בענין אמונת האחדות האמיתית, שאין עוד (שום מציאות) מלבדו. וכיחד עם זה – "משה רבינו אוהב ישראל הי"¹⁴ עד כדי מסירות נפש בעד כל אחד מבנ"י ("ואם אין מחני נא מספרך"¹⁵).

וכך מבארים חז"ל¹⁷ עה"פ¹⁸ "תפילה למשה איש האלקים וגו'" מהו "איש האלקים": א"ר אבין מחציו ולמטה "איש" מחציו ולמעלה "האלקים". כלומר, בחיצוניותו והתלבשותו בעניני העולם (מחציו

(9) ועד"ז בפייהמ"ש להרמב"ם סנהדרין פרק חלק יסוד ג' עיקר שלישי.

(10) שם ביסוד הז'.

(11) נוסח ברכת ההפטרה שלפני. הובא במסכתות קטנות מסכת סופרים פי"ג ה"ז. רמב"ם בסדר תפילות ועוד.

(12) במדבר יב, ג.

(13) שמות טז, ז.

(14) מנחות סה.

(15) שמות לב, לב.

(16) בהבא להלן ראה שיחת שבת הגדול חנש"א.

(17) דב"ר פי"א, ד. מדרש תהילים עה"פ.

(18) תהילים צ, א. וראה גם דברים לג, א.

ולמטה) – איש, ובפנימיותו ועצמיותו (מחציו ולמעלה) – הוא בטל ודבוק ומאוחד באלקים¹⁹.

[יתר על כן: המשמעות הפנימית של "משה איש האלקים" (השם והתואר) היא ההתאחדות שבין "משה" לבין "איש אלקים". השם "משה" – "כי מן המים משיתיהו"²⁰, מורה על פנימיותו, כי בחינת "מים" הוא בחינת שם מ"ה ("ונחנו מה"), שהוא שם הוי' בעצמו שלמעלה מהאור האלקי המאיר בעולמות, והתואר "איש אלקים" – מורה על חיצוניותו המתלבשת בעניני העולם, "אלקים" בגימטריא (והתלכשות בענין) "הטבע"].

ועי"ז נעשית התקשרותו לנשמות ישראל שירדו למטה (בחינת נר"ן) כדי להעלות ולקשר את הנשמות ואת כל העולם אל עצמותו ית'. נמצא אפוא, שמשה רבינו הוא ה"ממוצע המחבר" את העולם עם הקב"ה ע"י נשמות ישראל.

"ויאמינו בה' ובמשה עבדו"

והנה כתיב²¹ "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", כאשר יהודים מאמינים ודבקים במשה רבינו, עי"ז הם מאמינים ודבקים בקב"ה. ואיתא במכילתא²²: בא זה ללמדך שכל מי שמאמין ברועה נאמן כאלו מאמין במאמר מי שאמר והי' העולם.

ולכאורה הוא תמוה, מהו "ויאמינו . . במשה עבדו" – היתכן שמאמינים באדם בשר ודם?! והרי "האדרת והאמונה (רק) לחי עולמים"²³! וביחוד דברי חז"ל במכילתא אינם מובנים, שקבעו שהאמונה בקב"ה היא אך ורק ע"י האמונה באיש משה.

אך ע"פ המבואר לעיל, שמשה רבינו לגודל ביטולו וענותנותו הריהו מאוחד בהשי"ת בתכלית, עד שגם גופו הגשמי בטל ומאוחד בה' –

(19) ראה בשיחה הנ"ל הע' 51.

(20) שמות ב, י.

(21) שמות יד, לא.

(22) בשלח פ"ו.

(23) נוסח תפלת שבת.

לפיכך לא זו בלבד שמותר להאמין בו, הנה עוד זאת – חייבים להאמין בו, כי אין אפשרות להאמין בה' מבלי האמונה במשה, וזה גם הרצון והבחירה של ה' – שהאמונה בה' תהי' ע"י האמונה במשה, וכל הדבק בו – דבק בקב"ה ומקיים רצונו. וכך מפורש בתורה²⁴: "ויאמר ה' אל משה וגו' וגם בך יאמינו לעולם וגו'".

וכפרש"י עה"פ²⁵ "לאהבה את ה' אלקיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו" – "אפשר לומר כן, והלא אש אוכלה הוא? אלא הדבק בתלמידים ובחכמים ומעלה אני עליך כאילו נדבקת בו".

גילוי הקב"ה דרך גופו של משה

עד כמה דבק משה בהשי"ת – ניתן ללמוד ממה שאומר משה רבינו: "ונתתי מטר ארצכם בעתו וגו' ונתתי עשב בשדך וגו'"²⁶, ואומר זאת בגוף ראשון "כמדבר בעדו", ולכאורה, האם משה הוא הנותן מטר הארץ ועשב בשדה²⁷!?

אלא אמחז"ל²⁸: "שכינה מדברת מתוך גרונו של משה"! והיינו, שהשכינה מדברת לא רק מנשמתו של משה, אלא מגרונו הגשמי של משה, שאף הוא כלי לגילוי עצמות ומהות השכינה, כלומר, מהותו ועצמותו של הקב"ה מתגלה ומדבר אל בני ישראל ע"י משה רבינו.

וזה מש"כ "פנים בפנים דיבר ה' עמכם מתוך האש"²⁹. ופרש"י שם: "פנים בפנים – אמר רבי ברכי': כך אמר משה, אל תאמרו אני מטעה אתכם על לא דבר, כדרך שהסרסור עושה בין המוכר ללוקח, הרי המוכר עצמו מדבר עמכם". והיינו שע"י משה רבינו – הרי "המוכר" (הקב"ה) עצמו מדבר ומתגלה לבני³⁰.

(24) שמות יט, ט.

(25) דברים יא, כב.

(26) דברים יא, יד-טו.

(27) וראה הביאור בזה בלקו"ש ח"ד פר' דברים. וראה עוד בענין זה בתורת החסידות: ויצב שם מצבה תרל"ג. ואתה ברחמיך תרפ"ז. שובה ישראל תשל"ט. תקעו בחודש שופר תשמ"ג. וראה גם כי הוא יברך את הזבח ה'ש"ת, ובשיחת י"ב תמוז תשי"א.

(28) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1087. וש"נ.

(29) דברים ה, ד.

(30) וראה מאמר כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ד"ה פנים בפנים רנ"ט. וש"נ.

וכמ"ש בתניא פמ"ב "שבכל דור ודור יורדין ניצוצין מנשמת משה רבינו עליו השלום ומתלבשין בגוף ובנפש של חכמי הדור עיני העדה", ומבאר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו³¹, וזלה"ק: ועוד יותר בזה – שמדייק הסדר "בגוף ונפש" – שלא נאמר שהתלבשות בגוף היא לא באופן ישר, כ"א ע"י שמתלבשת מקודם בנפש החכמים, אלא בלא ממוצע דנפשם, וע"ד ודוגמת שהי' במשה, ניצוץ מרע"ה ישר בגוף החכם [ובזה יומתק דקרי לי' משה – גם מצד הגוף]. עכלה"ק.

פני האדון הוי' דא רשב"י

בזה יובן הביטוי "מהותו ועצמותו בגוף גשמי" – שנאמר ביחס למשה רבינו ואתפשטותא דילי' – כל רבי בדורו, והוא על יסוד הנאמר בזהר הקדוש³² אודות רשב"י, עה"פ³³ "שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' וגו'" (ושואל) "מאן פני אדון הוי' ? (ומשיב): דא רבי שמעון בר יוחאי" ! וכן בירושלמי³⁴ מבאר – "והוי' בהיכל קדשו דא ר' יצחק בר' לעזר בכנישתא מדרשא דקיסרין".

הרי במפורש נאמר שבשעה שר"י בר' לעזר יושב בבית מדרשו בקיסרי', הרי זהו הוי' בהיכל קודשו ! והבאים להקביל פני רשב"י ברגל – מתראים עם "אדון ה' אלקי ישראל" !

ודעת לנכון נקל, שאין הכוונה במוכאות הללו שמהותו ועצמותו של הקב"ה הוא גוף גשמי – חומר והגבלה ח"ו, שהרי ה' אינו גוף ואין לו דמות הגוף ח"ו כנ"ל, אלא הכוונה בזה כנ"ל שגם הגוף של רשב"י – קדוש וטהור עד שבטל במציאות בתכלית, ומאוחד בה' אלקי ישראל – מהותו ועצמותו ית'.

וזה בהתאם להמבואר לעיל³⁵ שה' הוא "אחד האמת" – שאין עוד מציאות מלבדו, וכל הנבראים בטלים ומאוחדים בעצמותו ית'.

(31) שיעורים בספר התניא פמ"ב.

(32) זח"ב לח, א.

(33) שמות לד, כג.

(34) בכורים פ"ג ה"ג.

(35) בפרק א' הדין בעיקרי האמונה.

וכך גם הביטוי "מהותו ועצמותו בגוף גשמי" שנאמר ביחס לרבי, דהיינו, שגם גופו הגשמי של הרבי קדוש וטהור עד כדי ביטול ודבקות מוחלטת במהותו ועצמותו של הקב"ה בכבודו ובעצמו.

וממילא ברור שגוף המאוחד במהות ועצמות א"ס ב"ה אינו מוכרח בהגבלותיו של החומר הנתפס בחמשת החושים שלנו, אלא ברצונו נתפס ונראה לעיני העם, וברצונו רואה ואינו נראה, הכל בהתאם לצרכי הנהגתו את העם בדרך המובילה בית א-ל – ועבודתו כנשיא הדור לקשר את העולם הנברא אל השי"ת.

שותף לקב"ה בבריאת העולם

ובזה יובן מה דאיתא³⁶ במדרש³⁷ עה"פ: "ועתה כה אמר ה' בראך יעקב ויצרך ישראל"³⁸: "אמר הקב"ה לעולמו, עולמי עולמי, אומר לך מי בראך מי יצרך? – יעקב בראך, יעקב יצרך, ככתוב בוראך יעקב ויצרך ישראל". ועד"ז³⁹ גם בספר בראשית: "ויקרא לו אל אלקי ישראל"⁴⁰, ופירש"י: "ורבותינו דרשו שהקב"ה קראו ליעקב אל"⁴¹.

והכוונה בזה שיעקב אבינו דבק בקב"ה⁴², ולכן הקב"ה בורא ומקיים את העולם בזכות ובשביל יעקב אבינו, שיוכל לעבוד בו את השי"ת כראוי, והרי זה כאילו יעקב הוא "בוראנו" כביכול, ובלשון חז"ל – "שותף לקב"ה במעשה בראשית"⁴³. ובלשון חז"ל אודות אברהם אבינו⁴⁴: "אל הקב"ה אני לא הי' שמי ניכר לבריותי והכרת

(36) ראה גם זח"א בהקדמה ט, ב ואילך.

(37) ויק"ר פל"ו, ד.

(38) ישע"י מג.

(39) ומפורש בגמ' ב"ב עה, ב: "ג' נקראו על שמו של הקב"ה ואלו הן, צדיקים ומשיח וכו'". וראה זח"ב קטז, א. שם קסג, ב. שם עט, ב.

(40) בראשית לג, כ.

(41) מגילה יח, א.

(42) ראה קדושת לוי פ' בשלח ופ' שופטים. וראה רבינו בחיי פ' תשא לג, ז. בפ' לך יב, ו. ובפ' מטות לב, כז.

(43) ראה ביל"ש בראשית פ"ב רמז טז. ובכ"מ.

(44) ב"ר פמ"ג, ז.

אותי בבריותי מעלה אני עליך כאילו אתה שותף עמי בברייתו של עולם, הה"ד⁴⁵ קונה שמים וארץ".

ואע"פ שישראל הוזהרו על ה"שיתוף" – שלא לכבד ולא לשתף שם שמים בשום דבר – כמו שהוזהרו על ע"ז, אך היינו רק לגבי הכוכבים והמזלות שהם נבדלים ונפרדים מה', והכבוד וההשתעבדות להם גורע וממעט מהכבוד הבלעדי שצריך לתת להקב"ה, אבל לגבי הצדיקים שהם דבקים ומאוחדים בהשי"ת – הרי זו מצוה לכבדם ולדבק בהם, כי כבודם הוא כבוד השי"ת⁴⁶ (ובמכל שכן ממה שנצטוונו⁴⁷ "כבד את אביך ואת אמך" להיותם שותפים לקב"ה ביצירת הולד – "ג' שותפים יש באדם – הקב"ה, ואביו ואמו"⁴⁸).

וכך גם נשיא הדור, שבזכותו ובשביל פעולותיו בהפצת היהדות – נברא ומתקיים העולם, וכמ"ש⁴⁹ "צדיק יסוד עולם", הריהו שותף לקב"ה בבריאה, וכבודו הוא כבוד הקב"ה.

וכדאיתא בגמרא⁵⁰: דתניא שמעון העמסוני ואמרי לה נחמי' העמסוני הי' דורש כל את"ן שבתורה, כיון שהגיע ל"את ה' אלהיך תירא"⁵¹ פירש (שירא לרבות שום דבר להשוותו למורא המקום). אמרו לו תלמידיו: רבי כל את"ן שדרשת מה תהא עליהם? אמר להם: כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך קבלתי על הפרישה. עד שבא רבי עקיבא ולימד "את ה' אלהיך תירא" – לרבות תלמידי חכמים. והיינו שמשווה מורא וכבוד תלמידי חכמים למורא שמים.

ו"תלמיד חכם" – אינו מי שצבר ידע רב בשכל וחכמת התורה, שיודע לפלפל בה ולהפגין גאונות... אלא "תלמיד" – פרושו "מקבל", ו"תלמיד חכם" היינו, מי שמקבל מבחינת חכמה דאצילות – כ"ח מ"ה, שבטל ודבק בקב"ה⁵².

(45) בראשית יד, יט.

(46) ראה ד"ה מים רבים תשי"ז ס"ד.

(47) שמות כ, יא. דברים ה, טו.

(48) נדה לא, א.

(49) משלי י, כה.

(50) חגיגה יב, א.

(51) דברים ו, יג. קידושין נו, א. בבא קמא מא, ב.

(52) לקו"ת דברים צד, ב.

נשיא הדור – תכלית הבריאיה

וביתר דיוק ועומק הענין, כידוע למשכילים ומביני דבר⁵³, הנה התהוות הנברא היא מעצמותו ית', כי רק הוא – שמציאותו היא מעצמותו ואין שום עילה וסיבה קודמת לו ח"ו, יכול להוות יש – מאין ואפס שקדם לו. ולכאורה, מצד עצמותו ית' – אחדות פשוטה, המופשט בתכלית הפשיטות אפילו מגדר היותו מקור לבריאת הנבראים המוגבלים – מצד מציאותו האין סופית שהוא בלי גבול אמיתי – כיצד ומדוע יתהוו נבראים גבוליים ובריבוי כזה?

וההסבר לזה, כי אכן לא הי' העולם המוגבל נברא – אלמלא עלה ברצונו "להיות לו ית' דירה בתחתונים"⁵⁴, הנעשה ע"י התורה ומצוותי' – רצון ה' וחפצו האמיתי, שעלי' נאמר בזה"ק⁵⁵: "אורייתא וקוב"ה כולא חד", והיא אחת מאופני יכולותיו של שלימות כוחו העצמי.

נמצא שהתורה והמצוות (רצונו וחכמתו ית') הם מקור וסיבת הבריאיה⁵⁶, בבחינת "בוראנו" "יוצרנו" – כביכול – ואין זה סתירה ח"ו לאמת המוחלטת שהתהוות היא מעצמותו ית' (וכידוע הפירוש בחסידות⁵⁷ עה"פ⁵⁸ "ואהי' אצלו אמון"), כי התורה ועצמותו ית' הרי זה מציאות אחת – "אורייתא וקוב"ה כולא חד".

ומאחר שיעקב אבינו הוא בחינת התורה (בחי' תפארת) כמבואר בתורת החסידות, שלכן הוא בחיר האבות שהיתה מטתו שלימה, ועוד יותר מזה – כמעלת הנשמה על התורה, שהרי "ישראל קדמו" (לתורה)⁵⁹, לפיכך אומר עליו הקב"ה: "עולמי עולמי וכו' יעקב בראך יעקב יצרך וכו'".

(52) עיין אגה"ק סימן כ' וביאורי רבותינו נשיאינו על אגרת זו. וראה גם שיחת כ"ד טבת בלקו"ש חט"ז.

(54) מדרש תנחומא (באבער) נשא סכ"ד. תניא פל"ו.

(55) ראה זח"ג עג, א.

(56) ובמדרש (ב"ר) הובא ברש"י (בראשית א, א): בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו (משלי ח) ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו (ירמ"ב).

(56) ראה ד"ה כי עמך הסליחה בסה"מ תש"ט.

(58) משלי ח, ל.

(59) ראה תורת מנחם תשי"ג ח"ג ע' 183 ואילך. תשי"ד ח"א ע' 108 ובהנסמן שם.

וכך גם נשיאי ישראל, הם כמו יעקב אבינו (וכידוע⁶⁰ שנשי"א ראשי תיבות ניצוצו של יעקב אבינו) – שכל מהותו ומציאותו אינה אלא התממשות התורה ומצוותי, לפיכך למענו נברא העולם וממנו קיומו.

"מקום הארון אינו מן המדה"

ודוגמא לענין זה – שבנשיא הדור מאירה אחדות ה' – הוא "מקום הארון אינו מן המדה"⁶¹, שהי' בקודש הקדשים, לפי שהקב"ה, שהוא "נמנע הנמנעות" – גבול ובלי גבול כאחד, בבחינת אין סוף האמיתי ממש, השרה שכינתו "בין בדי הארון"⁶², לכן "מקום הארון" הגשמי – הוא עצמו "אינו מן המדה"⁶³, והארון – אינו מציאות נוספת ונפרדת ממציאיות השי"ת – שאין סוף רק שורה עליו, אלא "מקום הארון" שהוא גבולי, הוא עצמו חלק מהאין סוף הבלתי בעל גבול, שהרי "אין דבר חוץ ממנו" ו"לית אתר פנוי מיני".

וזאת על אף שהארון הי' ארון גשמי ולא מציאות רוחנית, כי באופן רוחני לא היו יכולים לקיים את המצוה "ועשו ארון עצי שיטים"⁶⁴ – מצוה המחייבת בגשמיות שגידרה הבסיסי הוא תפיסת מקום, ובכל זאת הארון לא תפס מקום גשמי, על אף היותו גשמי⁶⁵.

וע"י התגלות השכינה – בחינת א"ס ב"ה בין בדי הארון, נתחדש ונפעל בחינת "ושכנתי בתוכם"⁶⁶ – בתוך כל אחד מישראל.

וכך גם בדיוק, אנו חסידי חב"ד מאמינים שליובאוויטש שבליובאוויטש היא ירושלים שבזמן הגלות, ובית רבינו שבבבל הוא בית המקדש, והרבי מלך המשיח שיל"ו הוא ארון הברית⁶⁷ הניצב על

60) מגלה עמוקות (אופן פד עה"ת ר"פ ויחי). קהילת יעקב (לבעל מח"ס מלוא הרועים) מע' רבי.

61) יומא כא, א. ב"ב צט, א.

62) כפירוש חז"ל (שבת פח, ב) עה"פ (שיר השירים א, יג) "בין שדי ילין".

63) ראה ד"ה האמנם תרמ"ג.

64) שמות כה, י.

65) ראה לקו"ש חט"ו שיחת חיי שרה – שבת מברכים כסלו בסופו. ועוד.

66) שמות כה, ח.

67) "התמים" חוברת ב' ע' קכו, הובא בקוני' בית רבינו שבבבל הערה 74.

"אבן השתי" ש"ממנה הושתת (כל) העולם (כולו)"⁶⁸, כי הוא צדיק יסוד עולם⁶⁹ שבו שורה ומתגלה מהותו ועצמותו ית'.

"עולמך תראה בחייך"

וכמו שיהי' לעתיד לבוא שתתגלה אחדות ה' האמיתית, שגם בכל העולם הגשמי יתגלה עצמותו ומהותו – שאין עוד מלבדו, "והי' ה' למלך על כל הארץ וגו'", "כל" – לא רק בכמות ושטח, אלא "כל" בבחינת מהות, היינו כל עצם מהות הארציות והחומר יהי' בטל ומאוחד בה'.

האמת היא שכן הוא גם עתה, שאין עוד מלבדו, אלא שעד התגלות הגאולה האמיתית והשלימה עדיין אין הנבראים מרגישים את האמת, ואילו משה רבינו ומלך המשיח, וכן כל הצדיקים שבבחינת "אתפשטותא דמשה" – חיים את הגאולה כבר מעתה.

ועל אף היותם בגלות ביחד עם בני ישראל, כי "עמו אנכי בצרה"⁷⁰ ו"גלו לאדום שכינה עמהם"⁷¹ – שכינתא בגלותא, וכהניגון הידוע שהנשמה בירידתה לעולם זועקת ניי ניי... מכל מקום, הנשמות הגבוהות מצד עצמם – הרי הם רואים עולמם בחייהם, וכבר מעתה הם בטלים אל ה' בתכלית כמו שיהי' לעתיד לבוא, והם "למעלה מענין הגלות", כפתגם אדה"ו⁷² "שלפני הנשמות הגבוהות . . לא נחרב הבית כלל".

אתפשטותא דמשה בכל דרא

בזהר הקדוש נאמר⁷³ "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא", ואמרד"ל⁷⁴: "אין דור שאין בו כמשה", שנאמר "וצדיק יסוד עולם"⁷⁵,

(68) יומא נד, ב.

(69) ראה שיחת ש"פ שופטים תנש"א סי"ב.

(70) תהלים צא, טו.

(71) במדב"ר (וילנא) פ"ז, י. ובכ"מ.

(72) ראה לקו"ש חל"א ע' 148 ובהערה 59.

(73) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א). ועוד.

(74) בראשית רבה פנ"ו, ז.

(75) ראה תניא פ"א.

ובלשון כ"ק אדמו"ר מה"מ שיל"ו⁷⁶: "עס מוז זיין אַ "משה" בכל דור ודור אין וועלכן ס'איז אָנגעטאָן נשמת משה" [= מוכרח להיות "משה" בכל דור ודור שבו מלוכשת נשמת משה].

וכן בתניא פמ"ב⁷⁷: "שבכל דור ודור יורדין ניצוצין מנשמת משה רבינו עליו השלום ומתלבשין בגוף ובנפש של חכמי הדור עיני העדה ללמד דעת את העם ולידע גדולת ה' ולעבדו בלב ונפש".

ומאחר שענינו של משה רבינו – "ללמד דעת את העם" – דעת אלקית, מכאן שנשיא הדור שבכל דור, המלמד גדולת הוי' בבחינת חכמה בינה ודעת, הוא משה רבינו שבדור, בבחינת "ממוצע המחבר" (דעת – התחברות, מלשון "והאדם ידע את חוה"⁷⁸), וע"י האמונה בו וההתקשרות אליו בעבודת ה' – דבקים בקב"ה בביטול פנימי.

הטעם להתפשטות נשמת משה בכל דור, וכי לא די לנו במשה רבינו כפי שהי' בעת מתן תורה במדבר – שיחבר את בני ישראל לקב"ה לדורותיהם?

אלא משום שנתמעטו השנים ונתמעטו הדורות, ובכדי לקשר נשמות מדור ירוד יותר, ובכדי לברר ניצוצות נמוכים יותר, צריך משה רבינו להתפשט ולהתלבש בנשיא נוסף, המתאים בעוצמתו גם לדור הבא, שיוכל להתמודד עם המשימות הירודות, המתחדשות ועומדות לפניו בדור זה⁷⁹.

והיינו שמדור לדור צריך שנשיא הדור ירד ויתלבש בלבושים רבים ונמוכים יותר בכדי לברר את הבירורים האחרונים והנמוכים, ועם זאת צריך שנשיא הדור יגלה גילויים עצמיים יותר גדולים באין ערוך בכדי שיוכלו להאיר מטה מטה, עד שבדורנו הדור האחרון לגלות, מגלה נשיא דורנו מלך המשיח, את הגילויים של "עד הים האחרון"⁸⁰, וארז"ל⁸¹: "עד היום האחרון" – הגילוי דלעתיד לבוא.

(76) לקו"ש חכ"ו ע' 7.

(77) נט, א.

(78) בראשית ד, א.

(79) ראה לקו"ש ח"ד שיחה לפר' דברים.

(80) דברים לד, ב.

(81) רש"י שם, וראה ספרי שם. תיב"ע שם, ג.

ג. הנאולה ומלך המשיח

ועתה נעבור לדון אודות הזיהוי וההכרזה שהרבי הוא הוא מלך המשיח – והוא חי וקיים ומהרה יגלה.

אך כדי לדון בענין המשיח, צריך לבאר תחילה כמה פרטים, וללכת לפי הסדר ההגיוני של הדברים, אף אם בחלקם הם ידועים מכבר ומוסכמים על הכל, מכל מקום כדאי לחזור ולפרטם, כי כולם מקשה אחת.

והם ארבעה ענינים: (א) שאכן יש משיח לישראל. (ב) שהרבי הוא המשיח. (ג) שהרבי מלך המשיח חי וקיים. (ד) שמצוה לפרסם שהרבי הוא המשיח.

משיח בישראל

בין שלשה עשר עיקרי האמונה שמונה הרמב"ם¹ כחובת האמונה של כל יהודי, נמנית האמונה: "אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה, עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא".

וכך כותב הרמב"ם²: היסוד השנים עשר [מעיקרי האמונה]: "ימות המשיח, והוא להאמין ולאמת שיבא ולא יחשב שיתאחר, אם יתמהמה חכה לו, ולא ישים לו זמן ולא יעשה לו סברות במקראות להוציא זמן ביאתו, וחכמים אומרים (סנהדרין צו, א) תיפח רוחן של מחשבי קיצין, ושיאמין שיהי' לו יתרון ומעלה וכבוד על כל המלכים שהיו מעולם כפי מה שנבאו עליו כל הנביאים ממשה רבינו ע"ה עד מלאכי ע"ה, ומי שהסתפק בו או נתמעט אצלו מעלתו כפר בתורה, שיעד בו בתורה בפירוש בפרשת בלעם ופרשת אתם נצבים, ומכלל יסוד זה שאין מלך לישראל אלא מבית דוד ומזרע שלמה בלבד וכל החולק על המשפחה הזאת כפר בשם הש"י ובדברי נביאיו".

(1) עפ"י הנוסח הנדפס בסידורים.

(2) פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין פרק חלק מ"א, וראה לקו"ש ח"כ ויחי א' 234.

וכך גם נפסקה ההלכה ברמב"ם³: "המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה, לממשלה הראשונה, ובונה המקדש וכו' ככל מצותה האמורה בתורה, וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו".

דברים אלו אינם סיפור דברים בעלמא אודות מעשי המשיח בעתיד – מבאר הרבי מה"מ שיל"ו⁴, אלא קביעת הלכה בדבר הגדרת מהות האמונה במשיח, שחובתה היא בשניים: א) להאמין בו. ב) לחכות לביאתו.

להאמין בו

"להאמין בו" – היינו, להאמין שאכן יש משיח לישראל אשר ימלוך על כל העולם כולו ויתקן את כל העולם כולו במלכות שד-י, שכל העולם יתנהל "ככל מצותה האמורה בתורה"⁵.

וכל מי שאינו מאמין באפשרות שכל מיליוני בני האדם הקיימים בעולם וכל אין-ספור היצורים – יעבדו את ה' ע"פ התורה שניתנה בסיני, וחושב שלאחר התדרדרות האנושות והמצב בעולם, אין הדבר אקטואלי, עכ"פ לא באופן מדי, ו"אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משם"⁶, "כי חזק הוא ממנו"⁷ ח"ו (אל תיקרי ממנו כו'), הרי הוא כופר ח"ו – בתורה ובמשה רבינו.

וכי יתכן שהקב"ה ירצה ויתאוה להיות לו ית' דירה מושלמת בתחתונים, ויברא עולם למטרה זו, ולא יוכל להשיג את מבוקשו ח"ו?!

"להאמין בו" – היינו להאמין שהמשיח יביא את כל העולם כולו (!) להכרה ואמונה באמת האלקית – שהוא לבדו הוא ואפס זולתו, כי

(3) הל' מלכים פי"א ה"א.

(4) לקו"ש ח"ח פר' בלק.

(5) לשון הרמב"ם שם.

(6) סוטה לה, א. מנחות נג, ב.

(7) במדבר יג, לא. ברש"י שם.

"בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד" – אין עוד שום מציאות מלבדו, וכנ"ל בדבר עקרונות האמונה בה'.

האמונה בגאולה ע"י משיח היא, שאמת נצחית זו אכן תתגלה – כרצון ה', והגלות שהיא העלם והסתור האמת – תתבטל ממציאיותה, עד שהחושך יהפך לאור.

"להאמין בו" – היינו, להאמין בָּאדם המסוים הנבחר מאת ה' להיות המשיח, ובעיקר לקבל תורה מפיהו, ולקבל את מלכותו. וכל מי שאינו מאמין שישנו אדם אחד, שאע"פ שהוא יחיד – מכל מקום יש בכוחו למלוך על כל האנושות ("וקרקר כל בני שת"⁸) ולהדריך בדרך ה' בקבלת עול מלכות שמים. מי שאינו מאמין בזה הריהו כופר בתורה ובמשה רבינו.

ומכלל הן אתה שומע לאו, שלא לתעות אחר מתחזה כל שהוא, משיח שקר, וכפסק הרמב"ם⁹, שהמשיח צריך להיות "מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה", שזה בא לשלול את משיחי השקר כמו הנוצרי, אשר חטאו הוגדר בגמרא מס' גיטין¹⁰ – "המלעיג על דברי חכמים", והי' מגלה פנים בתורה שלא כהלכה, וכן ש"צ והדומים לאלו – ימח שם, שכפרו בתורה שבעל פה שנמסרה ע"י חכמי ישראל.

לחכות לביאתו

"לחכות לביאתו" – היינו לצפות בכליון עינים "עד מתי קץ הפלאות"¹¹, וכמו שאמרו חז"ל¹² שהאדם יחקר בעולם הבא האם ציפה לישועה.

כי מאחר שהישועה היא, כנ"ל, מלכות ה' בעולם – "ונגלה כבוד ה'", הרי שהציפי' לזה מורה על גודל האהבה לקב"ה, האמונה בו

(8) לשון הכתוב (במדבר כד, יז) על מלך המשיח, וכלם יצאו מן שת בנו של אדם הראשון (רש"י עה"פ).

(9) הלכות מלכים שם ה"ד.

(10) נז, א.

(11) דניאל יב, ו.

(12) שבת לא, א.

והחפץ להתגלות ה' בעולם, ומי שאינו משתוקק ומצפה למלכות ה', מגלה שאינו חפץ בה כל כך, גורם צער למעלה – אפילו אם בתוך לבו יודע שבסופו של דבר היא תתקיים, הריהו מואס במלכות ה'.

כ"ק אדמו"ר מה"מ שיל"ו מביא¹³ את דברי החיד"א שמפרש את נוסח התפילה "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח גוי' כי לישועתך קוינו כל היום גוי'", שזהו נתינת טעם, כי בשכר הקיווי (לישועה) ראויים הם ישראל לגאולה ע"י צמח דוד – מלך המשיח [צמח בגימטריא מנחם], כי הקיווי עצמו הוא מצוה וביטוי לאמונה.

"כי לישועתך קוינו", שני ענינים בזה: א) "לישועתך" – הישועה שתבוא ממך (מהשי"ת). ב) "לישועתך" – הישועה שתבוא לך (להשי"ת), שיתמלא רצונך.

הגאולה כהתגלות פנימיות התורה

תורת החסידות – פנימיות התורה, היא תורתו של הרבי מלך המשיח, והשגתינו בה היא מעין והתחלת ההתגלות האלקית שתהי' בזמן הגאולה האמיתית והשלמה.

בשם האריז"ל נכתב על המנהג לטעום ממאכלי שבת בערב שבת, כדי לעורר התיאבון והעונג בסעודת שבת, וכך גם בערב "יום שכולו שבת"¹⁴ – הגאולה האמיתית והשלימה, שהיא התקופה העכשוית, צריך "לטעום" מ"מאכלי השבת" – תורתו של משיח – זוהי תורת החסידות, בכדי לעורר התאוה והתשוקה למשיח ותורתו, פנימיות התורה, ובכדי שתקלט בפנימיות נפש האדם בכוא עת הגאולה¹⁵.

את זהות הגאולה האמיתית והשלימה כהתגלות פנימיות התורה – רזין דאורייתא ורזין דרזין, יודעים אנו מקדמת דנא. והיינו, שבגאולה השלימה יתגלו "סוד טעמי' ומסתר צפונותי"¹⁶ של התורה¹⁷.

(13) שיחת ז' מרחשון וכ' מרחשון תשד"מ. לקו"ש ח"ל פר' וישב א ס"ט. וש"נ.

(14) סיום מסכת תמיד.

(15) ראה בכ"ז לקו"ש חט"ו ע' 282.

(16) רש"י שה"ש א, ב.

(17) כמבואר בקונ' ענינה של תורת החסידות.

וכך נאמר בזהר הקדוש¹⁸: "והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר כו' ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון בי' מן גלותא ברחמים ויתקיים בהון ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר" עכ"ל.

הוא אומר, שהיציאה מהגלות תהי' ע"י התגלות פנימיות התורה. וכך גם נאמר למורנו הבעש"ט נ"ע, בעלייתו להיכל המשיח בשנת תק"ז, על שאלתו: "אימתי קאתי מר?" – נענה: "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה"¹⁹, לכשיפוצו מעיינות תורת החסידות – פנימיות התורה – חוצה.

הפצת המעיינות – היינו, החדרת אלקות לפנימיות נפש האדם, וכלשון הזהר²⁰: "וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילך, כד יתגלי לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגיני' וקראתם דרור בארץ וגו'", וכן "ההיא אמונה דלעילא יתון ויתפרנס מיני' על ירך"²¹ (ע"י משה²²). שלימוד פנימיות התורה יהי' בדרך של "פרנסה" ו"מזון" לנפש, כלומר, בפנימיות – בחכמה בינה ודעת, בבחינת "ותורתך בתוך מעי"²³, ולא רק בדרך אמונה מקיפה בלבד.

אמנם מאחר שהתגלות פנימיות התורה נועדה להביא את הגאולה האמיתית והשלימה, וכנ"ל בזהר, לכן הי' ספר הזהר וכל חכמת הקבלה גנוזים בימיהם, ולא ניתנה רשות לגלותם אלא רק לרשב"י וחבריו – יחידי סגולה²⁴, כי העולם לא הי' מוכן עדיין לגאולה השלימה – גילוי אור א"ס ב"ה, וגילויים אלו למי שאינו "כלי" מוכשר לקבלת האור – עלולים לתת יניקה וחיזוק למנגדים על הקדושה ולגרורם נזק רוחני עצום²⁵.

18) בר"מ פ' נשא. ראה אגה"ק בתניא סכ"ו.
 19) אגה"ק דהבעש"ט, כתר שם טוב בתחילתו.
 20) תקו"ז ת"ו בסופו.
 21) זח"ג רכה, ב.
 22) כנ"ל שמשוה זן ומפרנס את האמונה של בני' שתהי' בפנימיות.
 23) תהלים מ, ט. ראה תניא פ"ה.
 24) ראה תניא אגה"ק סכ"ו.
 25) ראה בכ"ז שיחת י"ט כסלו בלקו"ש ח"ל.

ומכלל לאו אתה שומע הן, שבשנים יותר מאוחרות של "ב' אלפים ימות המשיח" – החלה תורת הקבלה (פנימיות התורה) להתגלות ולהתפשט כדי להביא את הגאולה, כאשר העולם החל להיות מוכשר לגאולה, וכנ"ל בזהר: "כד יתגלי לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגיני' וקראתם דרור בארץ וגו'".

ולפיכך, הנמנע עתה מלפרסם ולהפיץ עתה את פנימיות התורה – תורת החסידות – בטענה שבדורות הראשונים אסרו ללמוד פנימיות התורה ומסתמך על דברי חז"ל²⁶ עה"פ "כבשים ללבושיך"²⁷ – דברים שהם כבשונו של עולם יהיו תחת לבושיך, ו"כבוד אלקים הסתר דבר"²⁸, הרי זו תואנה שהוא מבקש – במגמה לעכב ולעצור את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י הרבי משיח צדקנו.

נתאר לעצמנו בגאולת מצרים כאשר גואל ראשון הביא תורה לישראל, כדי להמשיך ולגלות את השכינה מהרקיע לארץ, אם היו מי מבני"י שלא היו מקבלים את התורה בטענה שגם האבות לא גילו את השכינה בארץ, והמצוות שקיימו האבות – רק "ריחות" היו – ודי לנו היות כאבותינו... וכו' וכו', הרי ברור ש"טענה" זו היתה נדחית על הסף, כי בלי ספק גם האבות שאפו – וגם פעלו – למען השכנת וגילוי השכינה בארץ, אלא שבימיהם עדיין לא הי' העולם מוכשר די הצורך, ולכן עסקו רק בהכנות לקראת הגילוי, וכידוע שאברהם אבינו החל את "ב' אלפים תורה", כשהמשיך את השכינה מרקיע ז' לו', וכן יצחק אבינו מרקיע ו' לה' וכו'²⁹.

וכך גם בימינו³⁰, שהאיסור שהי' בימיהם – לעסוק בפנימיות התורה, לא הי' איסור "חפצא" ח"ו – שחלק הנסתר שבתורה אסור בלימוד!... שהרי התורה כולה היא "מורשה קהילת יעקב", אלא שלעיתים אין תנאים מתאימים לתועלת הלימוד של חלק מסויים בתורה, וכשהגיע הזמן ובשלו התנאים – חזרנו ללמוד חלק זה שבתורה, ועי"ז נזכה להתגלות הגאולה אמיתית ושלימה ע"י הרבי משיח צדקנו.

(26) חגיגה יג, ע"א ובפרש"י שם.

(27) משלי כז, כו.

(28) שם כה. ב. וראה לקו"ש חל"ה ע' 80.

(29) ראה לקו"ש חט"ו ע' 68.

(30) לקו"ש ח"ל ע' 171 – שיחת י"ט כסלו.

ד. הרבי הוא מלך המשיח

זהות הגואל

לאור הנאמר לעיל אודות מהות הגאולה, ניתן ללמוד מזה אודות מהות הגואל – מלך המשיח, ועי"ז אפשר יהי לזהותו – לדעת מיהו מלך המשיח ולדבק בו. אך בתחילה יש לבאר ולקבוע במפורש מהו הצורך החיוני בזיהוי מלך המשיח, כפי שיבואר להלן:

נושא זהותו של גואל ישראל, שעם ישראל ידע ויכיר מיהו מלך המשיח, הוא חשוב ביותר ואף חיוני, כי הגואל בישראל הוא מנהיג העם, וההכרה במנהיגותו של המנהיג הנבחר מאת ה', קבלת מלכותו והליכה בדרכיו – הוא היסוד לקיומו ולפעולתו של עם ישראל כעם ה' הממלא את רצונו ית'.

ההתלבטות בידיעת זהות המנהיג החל מגואל ראשון – משה רבינו, אשר כבר בראשית דרכו התלבט הוא עצמו – בשאלה זו האם בני"י יאמינו בו ויקבלו אותו כמי שנשלח אליהם מאת ה' לגאלם, ואמר¹: "והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי כי יאמרו לא נראה אליך ה'" (ואכן אח"כ היו גם ויכוחים אודות מעמדו של משה, בטענה "מדוע תתנשאו" וכו'²).

וכך גם "משיח ראשון"³ שהוא דוד המלך, ואחריהם המלכים מזרע בית דוד, אע"פ שהדבר חייב מאבק ולעיתים אף הי' כרוך במחלוקת, וכמו קורח שהי' נגד משה, כך גם דואג נגד דוד⁴, אדוניהו נגד שלמה⁵,

(1) שמות ד, א.

(2) במדבר טז, ג.

(3) לשון הרמב"ם בפ"א מהל' מלכים ה"א.

(4) שמואל א כב, ט.

(5) ריש מלכים א.

ירבעם נגד רחבעם⁶ וכו', אך המאבק הי' דבר הכרחי – כדי לבסס את מעמדו של מנהיג הדור.

האמונה במשיח וזהותו

ידיעת זהותו של המשיח נחוצה, מאחר שענינו של המשיח הוא, להמליך את הקב"ה בעולם ע"י בני ישראל, בכך שילמד דעת את העם – פנימיות התורה, ויחדיר בהם ביטול לאלוקות. לפיכך צריכים בני ישראל לדעת ממי לקבל תורה זו, ולהוראות מי לציית, כדי שהמסר יהי' אמין ומתאים לכוונה העליונה, ו"על כסאו לא ישב זר" ח"ו⁷.

אם זר ישב ח"ו על כסא דוד, אפילו אם אינו זר לעם ישראל, ואפילו אם הוא כשרוני מאד וידען גדול בתורה, אבל אינו הנבחר מאת ה' להיות משיח צדקנו, הרי חידושי תורתו אינם בבחינת "דברי אלקים חיים" – תורתו של משיח, וממילא לא יקשר את מקושריו לעצמותו ית' כפי שהמשיח אמור לעשות, ואדרבה, הוא עלול במשך הזמן להסיט אותם רח"ל מההתקשרות הראוי'.

כי רק "אם דומה הרב למלאך ה' צבאות – יבקשו תורה מפיהו"⁸, מה שנוגע בהתקשרות יהודי לרבו לקבל תורה מפיו – אינו ידענותו, אלא קדושתו וצדקותו, ובעיקר הביטול שלו לקב"ה, כל-שכן ההתקשרות והאמונה במלך המשיח, היא רק במי שבחר ה' לראש בני ישראל – גואל ישראל. לפיכך צריך ומוכרח לדעת מיהו המשיח שבחר בו ה', ומה הם דרכיו שבעקבותיו נלך, כדי להגיע לגאולה אמיתית ושלימה.

כמו שלא יתכן שתספיק לו לאדם היהודי אמונה סתמית במציאות הא-ל (שיש אלקים בעולם), מבלי לתת דעתו מי הוא האלקים, שאז עלול ללכת ח"ו בדרכם של כל העמים אשר ילכו איש בשם אלהיו, שבזה הוא כופר ועובד ע"ז רח"ל...

(6) מלכים א יב. יד, ל.

(7) ברכות ההפטרה.

(8) מו"ק יז, א. חגיגה טו, ב.

אלא בהכרח שיעמוד על זהותו של הבורא ויכריז כי הוי' הוא האלקים⁹, כך גם מלך המשיח, שאמונה סתמית במשיח מבלי לדעת את זהותו הנכונה, אין בה ממש, ועלולה להיות אף כפירה ח"ו במשיח אמת.

זיהוי המשיח כהכנה לגאולה

כמובן ופשוט שגם כשנפלה "סוכת דוד"¹⁰ – היא מלכות בית דוד, עם חורבן בית המקדש, לא סרה (ולא תסור) המלכות מזרע דוד לעולם, וכמו שנשבע ה': "אחת נשבעתי בקדשי אם לדוד אכזב זרעו לעולם יהי' וכסאו כשמש נגדי"¹¹.

בכל זאת לא הסתפקו רז"ל בידיעה כללית זו, אלא קיים על זה דיון בגמרא¹² בענין זיהוי ספציפי של המשיח מבית דוד ומזרע שלמה, וכל אחד הי' דורש בשמו, "דבי רבי שילא אמרי שילא שמו. . דבי רבי ינאי אמרי ינון שמו. . דבי רבי חנינה אמרי חנינה שמו. . אמר רב נחמן אי מן חייא הוא כגון אנא. . אמר רב אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש כו'".

הרי שזיהוי המלך המשיח (שבכל דור) העסיק את חכמי ישראל, שיחסו לזה חשיבות, ולא הסתפקו באמונה סתמית כללית – שיש משיח לישראל שיגאלם בבוא העת, אלא רצו וחיפשו גם לדעת מי יהי' המשיח – כאשר יזכו¹³, וזאת בכדי לדעת באיזה דרך בעבודת ה' לבחור כדי להתכונן לקראת הגאולה.

וכאמור, מאז ומעולם עסקו בני ישראל בזיהוי הגואל, אבל אף פעם לא הי' הדבר כל כך חיוני וחשוב כמו בדורנו – דור הגאולה, בו – אותו המלך שיזוהה כמשיח-ודאי, יהי' משיח בפועל ויגאל את עם

(9) דברים ד, לה. שם, לט. מלכים א ח, ס. שם יח, לט.

(10) עמוס ט, יא.

(11) תהלים פט, לו.

(12) סנהדרין צח, ב.

(13) וראה שדי חמד פאת השדה מערכת האל"ף כלל ע' (מובא בקונ' בית רבינו שבבבל הע' 58), וז"ל: "בדרך הזה הי' משוער אצלם בכל דור מי הוא. . רבינו הקדוש אמרו וידעו שהוא מן המוכן", ומסיים "וכ"ז הוא פשוט".

ישראל, ובמילא ודאי שדרכיו והוראותיו הם המה הדרך הסלולה והיחידה לגאולה האמיתית והשלימה.

זהותו הודאית של המלך המשיח

אמנם לנו חסידי חב"ד אין בעי' בענין זהות המשיח, כי נאמנים עלינו דברי רבינו נשיא דורנו, שאמר בכמה וכמה שיחות קודש, ואף כתב וציוה לפרסם, שהרבי – נשיא הדור, הוא מלך המשיח. וכמו בקונטרס בית רבינו שבבבל ס"ה, וזלה"ק:

"רבינו", נשיא הדור הוא גם המשיח (גואלן של ישראל) שבדור, כמו משה רבינו (הנשיא הראשון), "גואל ראשון הוא גואל אחרון" כידוע שבכל דור ישנו אחד הראוי מצדקתו להיות גואל, ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו כו', ומסתבר לומר שהוא נשיא הדור, כמפורש בגמרא בנוגע לרבי יהודה הנשיא "אמר רב אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש", אם משיח מאותן שחיין עכשיו, ודאי היינו רבינו הקדוש – הנשיא שבדור. עכלה"ק.

וכן גם בשיחת ליל שמח"ת תשמ"ו ס"י, וזלה"ק: נשיא הדור הוא משיח, החל מהפירוש הפשוט ד"משיח" ("משיח ה'") מלשון משוח שנמשח ונבחר להיות נשיא ורועה ישראל; ולא תהי' לי שום תרעומת ("איך וועל ניט האָבן קיין פֿאַרבל") אם יפרשו "משיח" כפשוטו – משיח צדקנו, מכיון שכן הוא האמת – שנשיא הדור הוא משיח שבדור. עכלה"ק.

בשיחת ש"פ משפטים תשנ"ב¹⁴ אומר הרבי שיל"ו וזלה"ק: ובפרטיות יותר בנוגע לדורנו זה – שבר"ת ד"מיד" ¹⁵ נרמזים ג' התקופות השייכות לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (ומציין כ"ק מה"מ שליט"א: ראה לעיל ח"א ע' 66-265), ועל סדר הקרבה אליו – משיח (מנחם שמו) יוסף יצחק, דובער (שמו השני של כ"ק אדנ"ע). עכלה"ק. ופסק דינו של הרבי הם האורים ותומים שלנו.

(14) סה"ש ח"ב ע' 376 הערה 148.

(15) סיום ברכת הרבי מלך המשיח שיל"ו לגאולה – ש"תהי' לנו בפועל ממש, ותיכף ומיד ממש"

והנה בעיון בחלק א' של הנ"ל בהשיחה, נגלה מיד שהרבי מעיד על עצמו שהוא מלך המשיח המממש את גאולת עם ישראל כהמשך נשיאותו של הוד כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע, בביאורו שם אודות ג' התקופות של הרבי הרי"צ נ"ע, בדומה לג' התקופות הכלליות שהן: לפני מתן תורה (בעבודת האבות בהכנות לקראת מ"ת). שנות מתן תורה (כהכנת העולם לגאולה). ימות המשיח (מימוש הגאולה בפועל).

וכך גם התקופה הראשונה בשנות הנשיאות של הוד כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע, שהיו הכנה להפצת המעיינות חוצה בפירסום גדול ביותר לקראת הגאולה, אחר כך בתקופה השני' התחלת מימוש הגאולה ע"י אדמו"ר הרי"צ, ואחר כך השלמת מימוש הגאולה בפועל, בתקופה השלישית בשנות הנשיאות של הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו.

וכך גם בעוד כמה וכמה הזדמנויות שהרבי גילה ופרסם דעתו שהרבי נשיא הדור מאוחד בנשיא כ"ק אדמו"ר הרי"צ¹⁶, ושנות נשיאותו הם המשך הנשיאות של אדמו"ר הרי"צ, כי נשיאות רבותינו נשיאינו היא נשיאות אחת, ורק הגופים מחולקים, ולכן הרבי נשיא דורנו הוא מלך המשיח, שלו אנו מצפים שיבוא ויגאלנו.

מסירות הנפש של המשיח

עומדים אנו נפעמים מול גודל מסירות הנפש עד אין סוף ממש של הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו, שמקבל על עצמו להיות גואלם של ישראל, על אף שזה מחייב אותו במסירות נפש ממש, כאשר את "חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם, והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו וגו"¹⁷ עם כל הסבל הכרוך בזה, כאשר הוא כואב את כאבו של כל אחד ואחת מישראל, ומתוך אהבת ישראל אין סופית הוא משליך חייו מנגד כדי להביא ישועה לעם ישראל ובאמצעותם – לכל העולם כולו.

וכמבואר בילקוט שמעוני¹⁸: אמרו לפניו (השטן ושרי האומות): רבש"ע מי הוא זה שאנו נופלים בידו מה שמו ומה טיבו. א"ל הקב"ה

(16) לדוגמא שיחת ש"פ חיי שרה תשנ"ב סט"ו.

(17) ישעי' נג, ד-ה.

(18) פרק ס' רמז תצט, עיין שם באריכות בענין המשיח. ולהעיר ש"אפרים" עם הכולל בגימטריא "מנחם מענדל".

אפרים משיח צדקי שמו, ומגבי' קומתו וקומת דורו ומאיר עיני ישראל ומושיע עמו וכו', התחיל הקב"ה מתנה עמו (עם המשיח) וכו', א"ל הללו שגנוזים אצלך – עוונותיהם עתידים להכניסך בעול ברזל, ועושים אותך כעגל הזה שכהו עיניו, ומשנקין את רוחך בעול, ובעוונותיהם של אלו עתיד לשונך להדבק בחכך, רצונך בכך? אמר משיח לפני הקב"ה רבש"ע . . בגילת לבי ובשמחת לבי אני מקבל עלי – על מנת שלא יאבד אחד מישראל!

ועוד שם: אמרו שבוע שבן דוד בא בו, מביאין קורות של ברזל ונותנים לו על צוארו עד שנכפף קומתו, והוא צועק ובוכה ועלה קולו למרום, אמר לפניו, רבש"ע כמה יהא כחי כמה יהא רוחי וכמה יהא נשמתי וכמה יהא אברי, לא בשר ודם אני?! על אותה שעה הי' דוד בוכה ואומר¹⁹ יבש כחרש כחי! ע"כ.

וכמו משה רבינו – גואל ראשון שבמסירות נפש ונגד רצונו הסכים להיות מנהיג העם, לרדת למצרים ולהוציאם מהגלות, וכך הרבי מלך המשיח – גואל אחרון, מוסר את נפשו כדי להושיע את ישראל, ומצליח.

משיח ותורתו – בחי' היחידה

בכדי שנבין גם בשכלנו הדל את פסק הדין שהרבי הוא מלך המשיח, נדרשים אנו להסבר ע"פ המבואר בקונטרס "ענינה של תורת החסידות", וכדלהלן:

אמרו חז"ל: "ה' שמות נקראו לה (לנפש האלקית): נפש רוח נשמה חי' יחידה", שהן מדרגות זו למעלה מזו, בחינת יחידה היא הנקודה הפנימית והעצמית שבנפש האלקית, והיא המיוחדת ב"יחיד" – יחידו של עולם. כך גם בשיעור קומה של עם ישראל, שהוא כמו קומה אחת שלימה – נשמה אחת, שכל נשמות ישראל הן ניצוצות ממנה, והיחידה הכללית שבכללות עם ישראל הוא מלך המשיח²⁰.

(19) תהלים כב, טז.

(20) ד"ה וידבר אלקים אכה"ד תרצ"ט (השני) ס"ד בשם הרמ"ז. עיין שער (וספר) הגלגולים בתחילתו. ובכ"מ.

גם בתורה, ישנן ה' מדרגות הללו: ד' מדריגות – נרנ"ח, שהן פרד"ס התורה (פשט רמז דרוש סוד), ולמעלה מהן עיקר בחינת פנימיות התורה – רזין דרזין שלמעלה ממדריגת "סוד" שבתורה, והיא היא תורת החסידות, שהיא בחינת יחידה שבתורה – המאוחדת ביחידו של עולם, כי "אורייתא וקוב"ה כולא חד".

נמצא, שמלך המשיח – יחידה הכללית שבישראל, מגלה וממשיך בחינת יחידה שבתורה (תורת החסידות), בנשמות ישראל – ביחידה הפרטית שבכל אחד ואחת, ובכך הוא מאחד אותם ביחידו של עולם, ועי"ז הוא מיחד גם את כל סדר ההשתלשלות בקב"ה²¹.

על תורתו של משיח (יחידה שבתורה) נאמר: "תורה מאתי תצא"²², ואמרו חז"ל²³: תורה חדשה (חידוש תורה) מאתי תצא. שבגאולה האמיתית והשלימה – יתגלו "סוד טעמי' ומסתר צפונותי" של התורה, חידושים שאפילו ה"תלמיד ותיק" עם כל עמלו בתורה, לא יוכל לגלות חידושים אלו בכח עצמו, ורק "מאתי תצא" – מהקב"ה בכבודו ובעצמו, שיגלה זאת ע"י משיח צדקנו.

כי מאחר שהרבי מלך המשיח – דבק ומאוחד בהשי"ת, לפיכך רק דרכו ובאמצעותו תוכל תורה חדשה זו להתגלות, כי שכינה מדברת מתוך גרונו, ועל כסאו לא ישב זר ח"ו.

הרבי – שופט ונשיא הדור

בשיחת קודש ש"פ שופטים תנש"א מבאר הרבי מלך המשיח שיל"ו באריכות ובפירוט את מעמד השופט שהוא פוסק הדור בהלכות התורה, ומעמד הנביא המדריך ומחנך את העם בדרכי עבודת ה'. ומבאר שם, שמלך המשיח יהי' שופט וגם נביא, ונבואתו תתגלה לפני התגלות הגאולה, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל שלפני הגאולה "תחזור הנבואה לישראל"²⁴, "ואין ספק שחזרת הנבואה היא הקדמת משיח" כהקדמה והכנה לקראת הגילוי האלקי בזמן הגאולה.

(21) ראה בכל זה קונטרס ענינה של תורת החסידות.

(22) ישע"י נא, ד.

(23) ויק"ר פי"ג, ג.

(24) אגרת תימן.

ומסיק שם הרבי, שנשיאי חסידות חב"ד הם הם השופטים נביאי הדור – משיח שבדור, ותורת חסידות חב"ד היא היא תורתו של משיח – תורה חדשה, שתתגלה ממש בהתגלות הגאולה.

וזה לשונו הקדוש (בין היתר) שם (בס"י): ובמיוחד בדורות האחרונים, כאשר נתוסף הענין דגילוי פנימיות התורה. . יפוצו מעיינותיך חוצה ע"י רבותינו נשיאינו – שעל ידם תחזור הנבואה לישראל. . "גילה סודו אל עבדיו הנביאים"²⁵, הם הנם נביאי דורנו, עד "נביא מקרבך גו' כמוני"²⁶ (בהיותו אתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא).

ובהמשך שם (סי"א): ישנה ההוראה כנ"ל, שצריכים לפרסם לכל אנשי הדור שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' ה"שופטיך" ו"יועצין" ונביא הדור, שיוורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בני"י וכל האנשים דדור זה, בכל עניני תורה ומצוות, ובנוגע לחיי והנהגת היום יום הכללית, גם "בכל דרכיך (דעהו)"²⁷ ו"כל מעשיך (יהיו לשם שמים)"²⁸, עד – הנבואה העיקרית – הנבואה ש"לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא"²⁹. עכלה"ק.

והנה, אע"פ שצפונות התורה הללו מתגלים אך ורק מאת ה' דרך "גרונו של משה" (איתפשטותא דמשה), בבחינת "ואשים דברי בפין"³⁰, מכל מקום אין זה בגדר נבואה בלבד, אלא גם בבחינת תורה, כי המשיח שיהי' גם רב וגם מלך – ימשיך, יבאר וילביש – את פנימיות התורה בשכל האדם (חב"ד), וכל ישראל ידעו "דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"³¹.

(25) עמוס ג, ז.

(26) דברים יח, טו.

(27) משלי ג, ו.

(28) אבות ב, יב.

(29) שה"ש ב, ח.

(30) ישע"י נא, טז.

(31) הל' מלכים פי"ב ה"ה.

כלומר, מלבד היות הרבי נשיא הדור – ונביא הדור, ודבריו הם בגדר נבואה שמצווים אנו לשמוע בקולו, וכמ"ש³² "אליו תשמעון", הנה, תורת החסידות שמלמד, היא גם בגדר תורה, ש"לא בשמים היא"³³, אלא ניתנת לכל ישראל "כפי כח האדם", היינו גם בגדרי השכל האנושי של האדם.

תורת החסידות נחשפה ונתייסדה ע"י מורנו הבעש"ט, ואח"כ נמשכה ע"י מורנו הרב המגיד, וניתנה בפנימיות נשמות ישראל ע"י כ"ק אדמו"ר הזקן ואחריו כל נשיאי החסידות עד כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שיל"ו המשלים את המשכת וגילוי תורת החסידות בפנימיות ומביא גאולה לעולם, ולכן הוא הוא מלך המשיח.

(32) דברים יח, טו.

(33) דברים ל, יב.

ה. הרבי מלך המשיח חי וקיים

בנשיא דורנו אין הסתלקות

לאחר שלמדנו שהרבי – נשיא הדור, הוא מלך המשיח, יובן גם ממילא שהרבי חי וקיים בחיים נצחיים "בלי הפסק בינתיים", ואין בו אפילו "שינוי דגניזה"¹ – כפי שנגזר ארון הקדש שעמד בקדש הקדשים, ונגזר עקב החורבן.

גם בנושא זה אנו – חסידי חב"ד, מקושרי ונאמני הרבי מלך המשיח שיל"ו – איננו מתלבטים כלל ועיקר, כי נאמנים עלינו דבריו הקדושים של כ"ק אדמו"ר מה"מ שיל"ו אודות החשיבות – לענין הגאולה – בחייו הנצחיים של מלך המשיח כנשמה בגוף, בציינו² שגם את הגזירה של "ואל עפר תשוב", אפשר לצאת ידי חובה – ע"י "ונפשי כעפר לכל תהי" – עבודת הביטול (עפר) שהוא ענין ה"מיתה" בעבודה רוחנית.

בחודש שבט תשנ"ב, בש"פ בא – זמן קצר לפני הנסיון הגדול שקודם הגאולה, דיבר הרבי במפורש והסביר באריכות את מעלת הדור התשיעי (מהבעש"ט) לגבי כל נשיאי החסידות שלפניו, באומר³ שבדורות הקודמים הי' מצב ש"ניטלו המאורות" (בטי"ת), ועדיין לא היתה תכלית השלימות של הנשמה בגוף בריא, וגם היתה הסתלקות הנשמה מהגוף (אמנם לא פירוד ח"ו, אלא הסתלקות, כפי שיבואר להלן בעז"ה) שהיא התעלות והתעלמות.

אבל הרבי מלך המשיח שהוא נשיא דור התשיעי, מתקיים בו "נתלו המאורות" (בתי"ו), היינו התגלות המאורות, וזה בא לידי ביטוי במהפכה הרוחנית החיובית השוטפת את העולם בדור הזה, הן בעם

(1) סה"ש תנש"א ע' 794.

(2) סה"ש תשמ"ח ע' 227. סה"מ מלוקט ח"ב ע' רפ. לקו"ש חל"ה ויחי ג. ובהרבה שיחות משנת תשמ"ח ואילך.

(3) סה"ש תשנ"ב ע' 293.

ישראל והן באומות העולם, הן בכמות והן באיכות, דבר המממש את יעודי הגאולה.

ובזה יש להבין את משמעות דבריו הקדושים של כ"ק אדמו"ר מה"מ שיל"ו אודות ההכרח שחייו של נשיא הדור המלך המשיח יהיו נצחיים באופן של נשמה בגוף, שאין זה רק קביעת עובדה, אלא שאין שום אפשרות אחרת, מכיון שקדושה היא בבחינת אין סוף⁴ כדלקמן.

ואע"פ שבעינינו החומריות אין אנו רואים עדיין – אחרי ג' תמוז – את ההבדל שבין ה"הסתלקות" של הדור השמיני ושלפניו, לבין ההתגלות כ"נשמה בגוף" בדור התשיעי, אבל נאמנים עלינו דברי הרבי מלך המשיח, שאמר שבדור זה – הדור התשיעי – שהוא האחרון לגלות והראשון לגאולה תהי' התלבשות הנשמה בגוף באופן נצחי ובלי הפסק בינתיים, ואנו "אין לנו אלא דברי בן עמרם"⁵, שהיא האמת העובדתית, וחוסר ההשגה והראי' שלנו בזה, אינה משנה את העובדה שהרבי אכן חי וקיים לנצח.

"צדיק גוזר והקב"ה מקיים"

מאז ומתמיד חזר והדגיש כ"ק אדמו"ר מה"מ שיל"ו כמה וכמה פעמים, שהגאולה תהי' "בחסד וברחמים", "נשמה בגוף", "בלי הפסק בינתיים" וכו', והואיל דנפק מפומי' הק'⁶, הרי לא יתכן בשום פנים ואופן שהדבר לא יתגשם בפועל. שהרי צדיק הוא אדון למלא את רצונותיו, כמאמר⁷ "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", ויתירה מזה, "אפילו הקב"ה גוזר גזירה – הוא מבטלה"⁸. וכידוע שצדיק המוציא דבר מפיו, אפילו על תנאי, מוכרח הדבר להתקיים בפועל.

(4) ראה שיחת י"ב תמוז ה'שי"ת.

(5) רש"י שמות יד, ד.

(6) ראה סוכה לב, ב. ובכ"מ.

(7) ראה תענית כג, א. שבת נט, ב. זח"ב טו, א.

(8) שבת סג, א. וש"נ.

וכמו ביהודה שאמר⁹ "אם לא גו' וחסאתי וגו'" – והיו עצמותיו מתגלגלות כו'¹⁰, וכן במשה שאמר¹¹ "מחני נא מספרך וגו'", ומה אם במדת פורענות כך, במדה טובה עאכו"כ¹²!

ולכן, כאשר הרבי מלך המשיח שיל"ו דרש שהגאולה תהי' באופן של "חסד ורחמים" ו"נשמה בגוף בלי הפסק בינתיים", הרי אין שום ספק שהדבר אכן מתקיים באופן כזה בדיוק המושלם ביותר.

וביאור הענין ביתר דיוק ובפרטיות יותר, הנה ענין חייו הנצחיים של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו נובע משתי בחינות: (א) מצד מהות עצמו כנשיא הדור. וזה שייך לכל מנהיגי ישראל לדורותיהם שהם בבחינת "אתפשטותא דמשה", שאע"פ שהיתה בהם "הסתלקות" אבל לא היתה בהם מיתה ח"ו. (ב) מצד תפקידו ופעולתו כמלך המשיח, וזה שייך רק בכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו, שאין בו "הסתלקות" כלל, וכדלקמן.

נצחיות הרבי מצד עצמו

מצד עצמו – כמארז"ל ביחס למשה רבנו (גואל ראשון): "לא מת משה"¹³, וכמבואר בגמרא, שאפילו כל מעשי משה¹⁴ נצחיים המה, ולדוגמא המשכן שעשה משה, שהוא נצחי ונמצא גנוז במחילות ומערות שבהר הבית כדאיתא בגמרא שם, כל שכן משה עצמו, הרי הוא חי בחיים נצחיים בלא שום הפסק ח"ו¹⁵.

וכדאיתא בגמרא¹⁶: "לא מת משה, כתיב הכא "וימת שם" וכתוב התם "ויהי שם עם ה'", מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש "עכ"ל הגמ'. והיינו, שמהפסוק "וימת שם משה" למדים

(9) בראשית מד, לב.

(10) סוטה ז, ב.

(11) שמות לב, לב.

(12) ראה סנהדרין ק, ב.

(13) סוטה יג, ב.

(14) סוטה ט, סע"א.

(15) ראה בכ"ז שיחות שנת הסתלקות כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע.

(16) שם יג, סע"ב.

בגמרא ש"לא מת משה", וזאת בגזירה שוה¹⁷: בס' דברים כתוב "וימת שם משה"¹⁸, ובס' שמות כתוב "ויהי שם עם הוי' ארבעים יום וגו'"¹⁹, "שם" "שם" לגזירה שוה, מה להלן בהיותו בהר, הריהו עומד ומשמש במרום – נשמה בגוף, אף כאן שכתוב "וימת שם משה", אין זו מיתה ח"ו כפשוטו, וממשך להיות "עומד ומשמש" – כמנהיג ישראל – נשמה בגוף באופן נצחי²⁰.

ובח"א מהרש"א שם כתב וז"ל: כי כבר נעשה משה גם בחייו דבר רוחני כמלאך כמ"ש לחם לא אכל ופירש מן האשה, עכ"ל²¹. דהיינו שבהיותו בהר סיני, החל מיום ז' בסיון ועד יום הכיפורים, אע"פ שחי בגוף גשמי, בכל זאת לא אכל ולא שתה וכו', שלא נזקק לשום דבר גשמי לצורך קיומו הגופני.

"מיתה" – התעלות הנשמה עם הגוף

בסה"מ עטר"ת²² ד"ה אדם כי ימות באהל²³, מבאר הוד כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע את ענין "המיתה", ולפי המבואר שם מובן – כי בענין המיתה יש פירושים שונים: אם לא יזכה האדם תהי' מיתה ממש, והיינו הסתלקות הנשמה מן הגוף, וכמו הסתלקות האורות מהכלים שהביאו לשבירת כלים, והוא עונש לגוף – דנפיל מדרגי'.

אבל אם יזכה תהי' "מיתה" זו רק התעלמות, היינו התעלות הנשמה עם הגוף, וכמו משה רבינו בהיותו בהר, והרי זו עלי' גדולה לגוף והכלי, שמקבל אורות וגילויים עליונים יותר. וע"ד עליית העולמות בשבת ויו"ט, שגם גשמיות המאכלים מתעלים לקדושה (אע"פ שנשארים בגשמיותם), ומצוה להתענג בבשר דגים ויין ביום השבת, דבר שהוא פסול בימות החול.

(17) ולהעיר ש"אין אדם דן גזירה שוה מעצמו" אלא רק מה שניתן למשה בסיני (פסחים סו, א. ירושלמי פסחים פ"ו ה"א. ובכ"מ).

(18) לד, ה.

(19) לד, כח.

(20) ראה עיון יעקב לע"י סוטה שם.

(21) שם יד, א.

(22) ע' תקיז.

(23) במדבר יט, יד.

ועל דרך מה שיהי' לעתיד לבוא, ב"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", שיקוים "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כי פי הוי' דיבר", שגם ב"בשר" יתגלה עצמותו ית' באופן נצחי.

לא מת משה

בד"ה "אר"ע אשריכם ישראל"²⁴ מבאר כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע מה שאמרו רז"ל משה רבינו ע"ה לא מת, והלא כתיב "וימת שם משה", ואיך אמרו שלא מת? ומבאר, שמה שכתוב וימת שם משה, אין הכוונה למיתה גשמית אלא לביטול במציאות.

וזלה"ק: "ובזה יובן מה שכתוב וימת שם משה, דהנה משה רבינו ע"ה עלה בהר לקבל התורה ששרש התורה נמשכה מחכמה עילאה, כי אורייתא מחכמה נפקת, וחכמה עילאה הוא ביטול במציאות, ובכדי שיוכל לקבל התורה כמו שהיא בשרשה הי' צריך לבוא גם כן לביטול במציאות, ולכן כתיב לחם לא אכל, הגם שהי' גופו קדוש וטהור והי' אכילתו מאד נעלה, מ"מ כשעלה למרום לא אכל, וזהו מאמר רז"ל משה לא מת מיתה גשמיות, ומה שכתוב וימת שם משה היינו ביטול במציאות. עכלה"ק.

ובהדגשה יותר, במאמר קבלת הנשיאות של הוד כ"ק אדמו"ר מה"מ שיל"ו ד"ה באתי לגני תשי"א ס"ז וזלה"ק: ופי' ענין הסתלקות פירשו כל הרביים כ"ק אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר האמצעי, כ"ק אדמו"ר הצ"צ, כ"ק אדמו"ר מהר"ש, כ"ק אדמו"ר נ"ע, וכ"ק מו"ח אדמו"ר, שאין הכוונה בפי' תיבת הסתלקות שהוא עלי' למעלה ח"ו, כ"א הכוונה שהוא נמצא למטה אלא שהוא בבחינת רוממות. עכלה"ק.

נמצא, שמשה רבינו, וכן אתפשטותא דילי' שבכל דרא ודרא, ש"אין דור שאין בו כמשה"²⁵, שהוא נשיא הדור – כפי שיבואר להלן, אין בו מיתה ח"ו כפשוטו – סילוק ופירוד הנשמה מהגוף ח"ו, אלא רק התעלמות מראיית עינינו הגשמיות, אע"פ שהוא חי נשמה בגוף.

(24) סה"מ ליקוט ח"ב ע' לא-לב.

(25) ב"ר (וילנא) פנ"ו, ז.

ומבואר הענין, כי להיות שמושה רבינו מאוחד בעצם התורה, עד שנקראת על שמו, כמ"ש²⁶ "זכרו תורת משה עבדי", הרי כשם שהתורה היא אמת נצחית שאינה מוחלפת, אינה משתנה ואין לה הפסק ח"ו, כך משה רבינו ואתפשוטתא דילי' שבכל דור, שאין הפסק ח"ו לחייו, מפני היותו נצחי בנצחיות התורה, המאוחדת בנצחיות הקב"ה – אורייתא וקוב"ה כולא חד.

וכבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה, שניתנה תורה לישראל – "חרות על הלוחות" ואמרו רז"ל²⁷: "אל תיקרי חרות אלא חירות – חירות ממלאך המות", שע"י נתינת התורה לישראל למטה, ניתנה בהם נצחיות גם בהיותם נשמות בגופים, ואע"פ שהגוף הגשמי הוא הווה ונפסד, מ"מ נתנו בו חיים נצחיים.

[וכמו דוד המלך וכן רבה, שכאשר למדו תורה לא הי' יכול מלאך המות לשלוט בהם²⁸].

וכפרש"י על הפסוק²⁹ "אני אמרתי אלקים אתם" – כשנתתי לכם את התורה נתתי לכם ע"מ שאין מלאך המות שולט עוד בכם:

ורק בגלל חטא העגל שזוהמתו כזוהמת חטא עץ הדעת, והתורה כבר אינה חקוקה בגופם כבשעת נתינתה, לכן "אכן כאדם תמותון".

אך משה רבינו ואתפשוטתא דילי', המאוחדים בתורה והיא חקוקה בהם, הריהם חיים בחיים נצחיים.

ונצחיותו של משה היא גם בגופו הגשמי כנ"ל, וכלשון הק' של כ"ק אדמו"ר מה"מ שיל"ו – "מהותו ועצמותו בגוף גשמי", כי "שכינה מדברת מתוך גרונו" הגשמי כמשנת"ל בארוכה, ולכן הרי גם גופו הגשמי קרוש ונצחי בנצחיות מהו"ע ית'³⁰.

(26) מלאכי ג, כב.

(27) לקו"ש חכ"ו ע' 5 וראה המקורות שנסמנו שם.

(28) שבת ל, ריש ע"ב. ב"מ פו, א.

(29) תהלים פב, ו.

(30) ראה באריכות לקו"ש חכ"ו פ' שמות א ובהערה 60.

"יעקב אבינו לא מת"

בדומה לזה מצינו גם ביעקב אבינו, שגם ענינו של יעקב – תורה, כידוע שמשנה רבינו ויעקב אבינו – שניהם ענינם תורה, אלא ש"משה מלאגאו ויעקב מלבר"³¹, ומדתו של יעקב היא מדת האמת – "תתן אמת ליעקב"³², ואמת היא נצחיות כנ"ל.

ולפיכך אמרוד"ל³³: "יעקב אבינו לא מת", ושואל שם בגמ': וכי בכדי ספרו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא?! ועונה שם בגמ': מקרא אני דורש, שנאמר³⁴ "ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים", מקיש הוא לזרעו – מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.

ומפרש רש"י: מה זרעו בחיים – כשהוא מקבץ את ישראל מארץ שבים – החיים הוא מקבץ, שהן בשבי, שהמתים אינן בשבי. אף הוא (יעקב) בחיים, שיביאנו בגולה כדי לגאול את בניו לעיניו וכו'. ודחנטו חנטיא – נדמה להם שמת אבל חי הי'. עכ"ל רש"י.

כלומר, כשם שזרעו החוזר מהשבי – חוזר חי וקיים גם בגופו, כי הגאולה תהי' לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות, נשמות בגופים, כך גם יעקב חי וקיים לנצח גם בגופו, שמקיש; "מה זרעו בחיים (גשמיים) אף הוא בחיים (גשמיים)". ואדרבה, הסיבה לכך ש"זרעו בחיים" בגשמיות – "ואתם בני יעקב לא כליתם"³⁵, שאין כלי' ח"ו בישראל (אעפ"י שעמים גדולים וחזקים מעם ישראל כבר הוכחדו מהעולם, ולא נשאר מהם זכר, ורק עם ישראל חי וקיים לנצח), הנה זהו מפני ש"הוא בחיים" – הנצחיות שביעקב אבינו גם בגופו הגשמי, וזה נמשך גם בזרעו לדורותיהם, שיהי' "זרעו בחיים".

גם לפי הפירוש השני, ש"זרעו בחיים" – הכונה שזרעו חי בחיים הרוחניים של יעקב, הנה, זה מאפשר שגם "הוא בחיים", היינו שגם הגוף שלו חי, והסיבה לכך; כי אצל יעקב "זרעו בחיים" – שהיתה

(31) ראה תקו"ז תי"ג כט, א.

(32) מיכה בסופו.

(33) תענית ה, ב.

(34) ירמ' ל, י.

(35) מלאכי ג, ו.

מטתו שלימה (לא כמו אברהם ויצחק שיצאו מהם ישמעאל ועשו), ולפיכך רק ביעקב נאמר – "לא מת", ולא לגבי אברהם ויצחק.

ומכאן מודעה רבא, שהבטיחה תורה ש"זרעו בחיים" – גם אם בחיצוניות לכאורה אין זה נראה, אבל בפנימיות הנה, כל ישראל (זרעו) בחיים, ולכן "אף הוא (יעקב) בחיים" גם בגופו הגשמי.

ומה מתוקים דברי האור החיים עה"פ³⁶ "ויפל יוסף על פני אביו ויבך עליו וישק לו", ופירש: וישק לו, פירוש – לו נשק, אבל אין נכון לעשות כן למת אחר, כי המת גרוש בטומאה, וטומאתו בוקעת ועולה עד לרקיע, ותפגם הנפש הנושקת, אלא לו – ליעקב, כי חי הוא, אלא דורמיטא קראתו כישן ונרדם, עכ"ל.

הסתלקות

אך כל זה הוא ביחס ליעקב אבינו ומשה רבינו וכן כל נשיאי הדורות שהם בבחינת אתפשטותא דמשה שבכל דור, שאע"פ שנאמר בהם "לא מת", מכל מקום היו בבחינת הסתלקות, אמנם לא סילוק של הנשמה מן הגוף ח"ו, אבל היתה הסתלקות בבחינת רוממות והתעלות הנשמה עם הגוף כנ"ל באריכות.

[וזוהי הכוונה בכל המקומות שנזכרים נשיאי הדורות – כמי ש"יקצו וירננו שוכני עפר"³⁷ בתחיית המתים, שאין הכוונה שיקומו ממצב של מיתה כפשוטו ח"ו, אלא ההתגלות ממצב של התעלמות כנ"ל, בבחינת "ישני עפר"].

הצורך ונחיצות ענין ההסתלקות של משה רבינו ויתר הנשיאים הוא: כי לצורך השלמת עבודת הבירורים, נזקק משה רבינו להתלבשות בנשיאי הדורות הבאים אחריו, כי בכל דור מתחדשים בירורים חדשים הנחותים מהבירורים של הדור הקודם, וכל עוד לא נגמרה עבודת הבירורים ע"י מעשי ועבודת בני ישראל, ולא הוכן העולם לגמרי לגאולה האמיתית והשלימה, יש צורך בנשיא נוסף בכל דור שביכולתו להתמודד עם הבירורים הנחותים המתחדשים מדור לדור. ולכן צריך הנשיא של הדור הקודם להסתלק ולהתעלות עם גופו

(36) בראשית נ, א.

(37) ישע"י כו, יט.

ולהתעלם מעינינו, ומשה רבינו מתפשט ומתלבש בעוד נשיא – של הדור הבא אחריו (כנ"ל בסוף פ"ב), שיאיר באור עצמי נעלה יותר ויוכל לתקן גם את הדור הירוד.

אבל הרבי מלך המשיח שיל"ו נשיא דורנו – הדור האחרון לגלות והראשון לגאולה, אשר בו נגמרה עבודת הבירורים, אינו נזקק להתלבשות נוספת, ואין בו שום הסתלקות כלל, וכפי שיבואר בעזה"י בפרק הבא, ולכן הוא חי וקיים עמנו, כאן בעולם הגשמי נשמה בגוף, עד שתתממש הגאולה לעיני כל בשר, בלי הפסק בינתיים כלל!

ו. נצחיות מלך המשיח

חיים נצחיים במלך המשיח

הנקודה הנוספת בענין חייו הנצחיים של הרבי מלך המשיח שיל"ו, היא מצד ענינו המיוחד מכל נשיאי הדורות – כמלך המשיח בפועל, אשר חי בחיים נצחיים. וזה שייך רק בכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו.

יסוד ענין החיים הנצחיים במלך המשיח הוא ממה שנאמר¹ "חיים שאל ממך נתת לו אורך ימים עולם ועד", ואמרז"ל שמשח בן דוד ישאל ויבקש על החיים, וה' יבטיחו, ועי"ז "נתת לו", שיחי' ל"אורך ימים עולם ועד" – חיים נצחיים. לא כמו דוד שהוצרך לקבל חיים מאדם הראשון והאבות, הנה משיח "ירום ונשא וגבה מאד"² – מא"ד אותיות אדם³.

ודבר זה ניתן לו, לא רק כשכר וגמול טוב (במובן המקובל) בעבור תורתו ומעשיו הטובים (וכדברי המהרש"א⁴ אודות רבינו הקדוש ש"ה' ראוי לפי תורתו ומעשיו להיות חי וקיים לעולם"), אלא שענין זה הוא עקרוני בענין אפשרות הגאולה האמיתית והשלימה, ובלי החיים הנצחיים של מלך המשיח – לא תתכן הגאולה האמיתית והשלימה, המיוחלת.

שהרי ענינה של הגאולה הוא להמשיך ולגלות את "נצח ישראל"⁵ בעולם הגשמי, באופן של גאולה נצחית שאין אחרי' גלות, ועי"ז יהי

(1) תהלים כא, ה. ומצו"ד שם. וראה רבנו בחיי על בראשית פרק יא פסוק י.

(2) ישעי' נב, יג.

(3) דרך מצותיך מצות מינוי מלך בסופו.

(4) תענית ה, ב.

(5) שמואל א טו, כט.

"בלע המות לנצח"⁶, שלא יהי' עוד מוות ח"ו בעולם, שיחיו חיי נצח. והיינו, ע"י שהמשיח יתקן את חטא עץ הדעת, אשר גרם והביא את המוות לעולם, ובהתבטל הסיבה יתבטל המסוכב.⁷

כמארו"ל⁸ עה"פ⁹ "חרות על הלוחות" – חירות ממלאך המוות, שבמתן תורה כשפסקה זוהמתן¹⁰ – זוהמת חטא עץ הדעת, ניתנה נצחיות בישראל, ואלמלא חטא העגל לא היתה יותר מיתה בעולם¹¹.
ודבר זה – להביא את העולם לחיים נצחיים, יכול להתבצע רק ע"י מי שהוא בעצמו חי בחיים נצחיים כדלהלן.

מציאות המשיח – דירה בתחתונים

נצחיות חיי הרבי מצד תפקידו כמלך המשיח, היא משום שפעולתו היא להמליך את השי"ת בכל הבריאה, ע"י שמגלה ומחדיר את נצחיות עצמותו בכל הנבראים, ועי"ז מביא את הבריאה לביטול והתאחדות עם השי"ת, וכל בני ישראל חוזרים בתחיית המתים לחיים נצחיים, ודבר זה יכול להעשות אך ורק ע"י מי שהוא בעצמו דבק בעצמותו ית' – "נצח ישראל" בתכלית, וחי בחיים נצחיים, ועומד ומוכן בכל רגע לגאול את ישראל.

והביאור בזה, ובהקדמה: ציוה הקב"ה בתורתו¹² "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כי הכוונה הפנימית היחידה שלמענה ברא השי"ת את העולם היא ש"נתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים" – גילוי עצמותו ית' בעולם התחתון שאין תחתון למטה הימנו, ולכן נצטוונו לעשות מקדש שבו קדש הקדשים, שם תשרה השכינה, ומשם תתפשט לכל הבריאה כולה.

(6) ישעי' כה, ח.

(7) מלחמות ה' לרמב"ן סי' ל"ט.

(8) שמו"ר (וילנא) פל"ב, א. ובכ"מ.

(9) שמות ל, טז.

(10) שבת קמו, א.

(11) לקו"ש חכ"ו ע' 5. וש"נ.

(12) שמות כה, ח.

נמצא שבקדש הקדשים שבו "אבן השתי", הוא המקום שבחר ה' לשכן שמו שם, התגלות עצמותו בעולם הזה, ב"גדרי הנבראים", ולכן נקראת "אבן השתי" שממנה הושתת העולם – ממנה יסוד קיום העולם, ע"י התפשטות השכינה בכל העולם כולו, "דירה בתחתונים".

והנה העבודה בעשיית "דירה בתחתונים", היא ע"י עם ישראל ומתחיל ממנו¹³, ולפיכך בחר הקב"ה בתחילה במשה רבינו – ראש בני ישראל, שהוא צדיק יסוד עולם, שבשבילו קיום כל הבריאה – שהוא יהי' דירה לו ית' בתחתונים, והוא נצטווה ובנה מקדש לשכן שם ה' בעולם, בשלב ראשון משכן, ובשלב המשלים – בית מקדש (ע"י שלמה המלך) בירושלים, עד בית המקדש השלישי, בנינא דקוב"ה, שיבנה המלך המשיח.

ולפיכך מציאות זו ד"אבן השתי" וכן משה רבינו, ואתפשטותא דמשה שבכל דור, עד מלך המשיח שבו מתממשת ונשלמת הכוונה העליונה – גילוי עצמותו ית' בגדרי הנבראים, הוא יסוד קיום העולם, והרי זו מציאות נצחית בכל דור ודור, שבלעדיו אין יסוד וקיום לכל הבריאה.

משיח אינו מת

ידוע שבכל דור ישנו "אחד הראוי מצדקתו להיות גואל, ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו"¹⁴, ומבאר הרבי מלך המשיח בקונטרס בית רבינו¹⁵, שהכוונה בזה – לנשיא הדור שבכל דור.

והנה איתא בגמרא סנהדרין¹⁶: אמר רב אי מן חייא הוא, כגון רבינו הקדוש, אי מן מתיא הוא כגון דניאל איש חמודות, ופירש"י: אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש – אם משיח מאותן שחיים עכשיו ודאי היינו רבינו הקדוש. . ואם הי' מאותן שמתו כבר – הי' דניאל איש

13 "בראשית – בשביל ישראל שנקראו ראשית – ברא וגו' את השמים ואת הארץ".

14 ראה שו"ת חת"ס חו"מ (ח"ו) בסופו (סצ"ח). פי' הברטנורא למגילת רות. שד"ח פאת השדה מע' האל"ף כלל ע'. ועוד.

15 ס"ה – סה"ש תשנ"ב ע' 470.

16 צח, ב.

חמודות, שנידון ביסורין בגוב אריות וחסיד גמור הי', והאי "כגון" לאו דוקא. עכ"ל.

והדיוק בזה שרש"י מדייק לכתוב "ואם הי'", והיינו שבדור הראשון לגלות בבל הי' דניאל המשיח (ומה שאמרו "מן מתיא הוא" – אין זו מיתה ממש, אלא כמבואר לעיל ביחס לגואל ראשון משה רבינו, שאע"פ שכתוב "וימת שם משה" אמרו חז"ל ש"לא מת משה"). ומסיף רש"י שם: "והאי כגון – לאו דוקא", כי לא רק דניאל הי' משיח בדורו, אלא כל נשיא בדורו הי' בבחינת משיח.

נצחיות המשיח גם בגלות

והנה, פעולה זו של גילוי עצמותו ית' בעולם כפי שיהי' בעת הגאולה השלימה ע"י משיח צדקנו, מתחילה עוד לפני בוא הגאולה בשלימותה, כי מאחר שהמשיח גואל את ישראל מהגלות, הרי תחילת עבודתו בגאולת ישראל מתחילה בהיות בני ישראל עדיין בגלות, ושם מתחילה ההתגלות האלקית שתהי' אחר כך בשלימות, בעת התגלות הגאולה השלימה.

וכך מפרש הרבי מה"מ שיל"ק¹⁷ את דברי הרמב"ם אודות המשיח – "ובנה מקדש במקומו", ש"מקומו" היינו המקום שבו יושב מלך המשיח בגלות, מדוכא ביסורים ומצפה מתי יוכל לבוא ולגאול את ישראל, הנה, שם הוא בונה מקדש (בית רבינו שבבבל) כהכנה לגאולה, ועתיד מקדש זה להקבע בארץ ישראל בירושלים – מחובר לבית המקדש השלישי.

וכמו הנבואה שתחזור לישראל ע"י מלך המשיח עוד לפני שתושלם הגאולה על ידו – כמ"ש הרמב"ם¹⁸ – כדי להכין את העם לקראת הגאולה, ובדורנו – דור האחרון לגלות והראשון לגאולה – הרי זה הרבי נשיא הדור ונביא הדור, שנבואותיו האלוניות בתורת החסידות בכלל, תורתו של משיח, ונבואותיו לעם ישראל בדורנו בפרט, קולע אל השערה בדיוק המושלם ביותר.

(17) קונטרס בית רבינו שבבבל ס"ד.

(18) באגרת תימן פרק ג' כותב שעוד לפני הגאולה "תחזור הנבואה לישראל", "ואין ספק שחזרת הנבואה היא הקדמת משיח, שנאמר: ונבאו בניכם ובנותיכם וגו'" (יואל ג, א). וראה שיחת ש"פ שופטים תנש"א, וכדלקמן בפנים.

וכך גם בנצחיות החיים שתהי' בזמן הגאולה השלימה, הרי זה מתחיל בדור זה – דור התשיעי – ברבי מלך המשיח שיחי' לעולם ועד, עוד בזמן הגלות, וממנו בלי הפסק כלל, לגאולה האמיתית והשלימה, כמצוטט לעיל משיחת קודש פרי' בא תשנ"ב¹⁹.

החיים – מושג נשגב

ואמנם קשה לנו – יושבי בתי חומר – לעכל בשכלנו, שעל אף שבעינינו ראינו כביכול הסתלקות הצדיק וכו', ובכ"ז לדעת ולהאמין שאין זו הסתלקות ח"ו, והרבי חי וקיים בפועל בגופו הגשמי, ופועל ישועות בקרב הארץ, ו"בכדי ספדו ספדיא וחנטו חנטיא וקברו קבריא"²⁰ – בניחותא ולא בתמיהה!

אבל האמת היא שדבר זה אינו מופרך לגמרי – גם ע"פ שכלנו האנושי, כי כללות תפיסתנו האנושית במהות החיים בכלל – היא מוגבלת ביותר ושואפת לאפס. אפילו אופן התלבשות ה"חיים הבשריים" בגוף הגשמי, ב"התלבשות פנימית" – היינו התאחדות המתלבש הרוחני (נפש) עם הלבוש הגשמי (גוף) – אינם מובנים בשכל האנושי, שהרי הם ניגודיים במהותם.

כל שכן מהות החיים הבשריים עצמן בוודאי שאינם מובנים בשכל האדם, לכל היותר יכולים אנו רק להגדיר את תופעות החיים בגוף הגשמי, כלומר, מה קורה לגוף כאשר יש בו חיים, אבל אין אנו מבינים את מהות החיים עצמן.

ומכל שכן וק"ו – החיים הרוחניים – בבחינת אין סוף, שהם חיי הצדיק ש"אינם חיים בשריים"²¹, שבודאי אינם בגדר תפיסתנו כלל, ובהם אין לנו מושג אפילו בתופעות ואופן גילויי החיים הללו.

ולדוגמא, החיים הבשריים המלובשים בגוף, הריהם מוגבלים ביותר, ואם אין להם תנאי קיום והתגלות – מתאימים, כגון גוף בריא, מזון מתאים, חמצן בכמות סבירה ועוד כמה וכמה צרכים – הנה בלעדיהם אין החיים הבשריים יכולים להתקיים בגוף.

19) סה"ש תשנ"ב ע' 293.

20) תענית ה, ב.

21) אגרת הקודש סי' ד"ך.

אבל חיי הצדיק הם בבחינת אין סוף, שאינם מוגבלים ואינם תלויים בצרכים הגשמיים, והם מלובשים בגופו הטהור בגזירת ובעזרת חיי החיים אין סוף ברוך הוא – גם בלי תנאי קיום גשמיים, וגם בלי מזון, שינה וכו', הריהו חי וקיים ופועל ישועות בקרב הארץ הלזו הגשמית, ביתר שאת וביתר עוז.

"נמנע הנמנעות"

וכמו משה רבינו בהיותו בהר לקבל את הלוחות, שהי' "עומד ומשמש", והתקיים שם בלי תנאי חיים גשמיים, שהרי "לחם לא אכל ומים לא שתה"²², ובכל זאת חי והתקיים בגשמיות נשמה בגוף – כך גם הרבי מה"מ שיל"ו²³ שנתעלה להביא את הגאולה לישראל, חי בגופו הקדוש בגשמיות – "חיים נצחיים בלי הפסק בינתיים", ואע"פ שאינו נראה לעינינו, ממשיך לעבוד ולפעול ישועות בקרב הארץ, בריבוי עצום של הפצת המעיינות, ביתר שאת וביתר עוז מיום ליום מכפי שהי' עד עתה, והיקף הפעולות וריבוי מוסדות חב"ד ובתי חב"ד – יוכיחו, והעיקר – רבבות אלפי ישראל המתקרבים ליהדות תחת דגלו – הם הוכחה ניצחת להמצאותו כאן בעולם הגשמי.

אדרבה, בהיותו ב-770 לפני ג' תמוז, שהי' נראה לעינינו הבשריות, והי' נראה שמדי פעם בפעם הי' אוכל ושותה ומקדש על היין וכו', הנה זה הי' הנס והפלא שאינו מובן כלל וכלל.

כי בשלמא אנשים גבוליים המלובשים וקשורים לעולם הזה הגשמי, הרי התעסקותם בענינים גשמיים – מובנת, וגם עיקר עבודתם את ה' היא במצוות גשמיות, אבל כיצד זה – האדם הדבוק ומאוחד באין סוף ברוך הוא – מצטמצם בענינים גבוליים של אכילה ושתי' כנ"ל.

אין זאת אלא שבגופו הקדוש של הרבי בא לידי ביטוי כח עצמותו ית', שהוא "נמנע הנמנעות" – גבול וכלי גבול כאחד, כפי שהי' בקודש הקדשים שבבית המקדש, וכפי שיתגלה לעתיד לבוא בכל העולם כולו כמשנת"ל בארוכה, ולכן צמצם עצמו באכילה ושתי' וכו'.

(22) שמות לד, כח.

(21) ראה שיחת ג' תמוז תנש"א הערה 114.

לצורך רוחני – להמשכת אור א"ס ב"ה בתוך העולם הגשמי, אבל לא שהי' זקוק לזה לצורך קיום גופו.

העמידה בנסיון

קושי הנסיון וגודל הצער והחורבן שחווינו בג' תמוז, אינו בגלל שנשתנה ח"ו משהו במעמדו ומצבו של הרבי מה"מ שיל"ו, אלא בגלל השינוי שחל בנו, שחשך מאור עינינו ואין אנו רואים את אבינו מלכנו, עד שהנמושות – קטני האמונה שבינינו, עלולים להעלות בדעתם או בחוסר דעתם (כנ"ל בתחילת דברינו) – שח"ו "אין מנהל לנו"²⁴, "עזב כו' את הארץ"²⁵ רח"ל ח"ו וח"ו.

ושרש הענין, כפי שמסביר הרבי בעצמו, הוא "הצמצום הראשון" באלקות, המאפשר ל"מקצת חכמים בעיניהם" לשגות ולטעות ולפרש ענין הצמצום כפשוטו ח"ו, ומזה נעשה גם נתינת מקום לחשוב שמשה נסתלק ח"ו ואינו נמצא למטה²⁶, מה שהביא בסופו של דבר לחטא העגל, ועד לטעות שח"ו "עזב הוי' את הארץ".

אך עלינו לזכור שאין זה אמת, כי אם רק נסיון בלבד. ובהדגשה, שכל ענין הנסיון הוא: א) רק העלם והסתר של האמת, והוא כדמיון בעלמא. ב) "כי מנסה ה"א אתכם לדעת"²⁷, כל ענין הנסיון הוא להביאנו לבחינת "דעת"²⁸ – התקשרות חזקה עד כדי התעצמות ברבי מה"מ שיל"ו, ע"י הצער והגעגועים שבלבנו עקב ההתעלמות, וזעקה אמיתית "עד מתי"?! שעי"ז דוחים ומבטלים את העולם וההסתר, ומתגלה האמת – שהרבי חי בחיים נצחיים גם בגופו, כאן איתנו בעולם הגשמי, והוא יגאלנו²⁹.

(24) ראה ישעי' נא, יח.

(25) יחזקאל ח, יב.

(26) שיחת ליל שמח"ת תשי"א קודם הקפות (בתחילתה).

(27) דברים יג, ד.

(28) לקו"ת ראה יט, ג. ובכ"מ.

(29) ראה התוועדויות ה'שי"ת ע' 16. ד"ה וידעת תרנ"ז (סה"מ תרנ"ז ע' נג).

ז. מצוה לפרסם שהרבי הוא המשיח

יפוצו מעיינותיך חוצה

בדורנו כבר מוסכם ומקובל שעל אף שבעבר חל איסור לגלות סודות התורה, משום "כבוד אלקים הסתר דבר", הנה עתה בדורות האחרונים, מאז דורו של האריז"ל החי – נשתנו הדברים, ע"פ קביעתו¹ ש"בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה". וביחוד מאז התגלות הבעש"ט, שהגאולה תלוי' בכך שיפוצו מעיינות החסידות חוצה.

יתר על כן, מאז יסוד תנועת חב"ד ע"י הוד כ"ק אדמו"ר הזקן, אשר פעל במסירות נפש דרך חדשה בעבודת ה' – להמשיך ולהחדיר אלקות בפנימיות הנבראים – בחכמה בינה ודעת, ולא להסתפק באמונה בלבד בבחינת מקיף, מני אז החלה הפצת המעיינות עד "חוצה" – גם לאנשים רחוקים, בכדי שגם המוח והשכל של הנפש הבהמית, יהי' חדור אף הוא בדברי אלקים חיים.

וביחוד עתה בדורנו, בנשיאות נשיא דורנו הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו, שהורה וציוה להפיץ ולגלות תורת החסידות בהיקף חסר תקדים, ובהנהגתו הגיעו ומגיעים דברי אלקים חיים לכל העולם כולו בלי שום הגבלה כלל.

והנה, הפצת המעיינות כרוכה גם בציון שמו ובהאדרתו של הרבי כהסמכות העליונה בכל הקשור בהתגלות תורת החסידות, ומבוססת על חיזוק האמונה ברבי.

(1) הובא בתניא אגה"ק סכ"ו (קמב, ב).

כי עצם ועיקר ענינה של תורת החסידות, אינה ההשכלה והחקירה שבה, זו אינה אלא לבוש לעצם מהותה, והלומד חסידות אך ורק בשביל השכלתנות והחקרנות שבה, כמחקר פילוסופי גרידא, הריהו בגדר "ונקב שם הוי" 2 ח"ו, וכידוע הפירוש החסידי בזה³. אבל מהותה האמיתית של החסידות היא המסר האלקי שבה – גילוי עצמותו ית', ודבר זה מושג אך ורק ע"י לימוד החסידות המבוסס על ההתקשרות והאמונה ברבי – המגלה את פנימיות התורה בעולם, זן ומפרנס את האמונה בלב כל ישראל⁴.

הפצת המעיינות – בשורת הגאולה

כבר הוזכר לעיל (בפ"ד) שבשיחת ש"פ שופטים שנת תנש"א ביאר הרבי מה"מ שיל"ו את ענין גילוי פנימיות התורה בדור זה, דור האחרון לגלות והראשון לגאולה, כי תורת החסידות היא תורתו של משיח, והרבי נשיא הדור, המגלה ומלמד את פנימיות התורה, הוא המלך המשיח ש"נביא גדול הוא קרוב למשה רבינו"⁵, ובתנחומא⁶ משמע שהוא נביא גדול ממשה, שעל ידו "תחזור הנבואה לישראל" כלשון הרמב"ם באגרת תימן, "ואין ספק שחזרת הנבואה היא הקדמת משיח" כנ"ל.

וכמבואר שם, שבכדי שיוכלו לקבל את הגילויים האלקיים דימות המשיח באופן פנימי, צריכה להיות ההתחלה בזה בעבודה עתה בזמן הזה – גילוי פנימיות התורה בחכמה בינה ודעת, ע"י נשיא הדור שהוא נביא הדור, עיין שם באריכות.

והמסקנה שם בלשונו הקדושה (בסי"א): "ישנה ההוראה כנ"ל שצריכים לפרסם לכל אנשי הדור, שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' ה"שופטיך" ו"יועצך" ונביא הדור, שיורה הוראות ויתן עצות וכו' עד

(2) ויקרא כד, טז.

(3) ראה דרמ"צ מצות וידוי ותשובה ועוד.

(4) ד"ה ואתה תצוה – קונ' פורים קטן תשנ"ב ס"ו ואילך.

(5) הלכות תשובה פ"ט ה"ב.

(6) ס"פ תולדות.

הנבואה העיקרית – הנבואה ש"לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא".

ובהמשך שם מבאר הרבי מה"מ וזלה"ק: "ועפ"ז ישנו גם המענה על השאלה ששואלים על כך שמדברים לאחרונה שהגאולה באה תיכף ומיד ממש. לכאורה, כיצד זה [הדיבור בסגנון זה] יכול לעבור ולהצליח בצורה חלקה כל כך? כיצד יגיבו בני הבית על זה, ומה יאמר העולם על כך?!

והמענה הוא, שאילו היו עניני הגאולה חידוש, אולי הי' מקום לשאלה, אבל היות שהגאולה אינה חידוש דבר אלא כל עניני הגאולה התחילו כבר, וכבר נמשכו ונתקבלו בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו, לא יהי' פלא כאשר הגאולה באה תיכף ומיד ממש" עכ"ל"ק.

ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", כמו בגאולה הראשונה – אם הי' מאן-דהו אומר: "די לי אם אעבוד את ה' כמו בתקופת האבות – לפני מתן תורה, ואקיים מצוות בבחינת "ריחות" בלבד! ... וכי טוב אני מאבותינו"?!

ברור כשמש שטענות ממין זה הן הבל ורעות רוח, ומקורן – מקור נכפש – טענות היצר, וכן אם ימנע אדם מללמוד פנימיות התורה – תורת החסידות בטענה: וכי אכשור דרא? ... וכי' –

כך גם הבא בטענה שעדיין אסור לפרסם שהרבי הוא מלך המשיח – חי וקיים, והוא יגאלנו, ויטען שבזמנו הורה הרבי שלא לפרסם במפורש את זהות הגואל... הרי זה כמי שבמקום להניח תפילין יעסוק עתה בפיצול המקלות בשקתות המים כדי להמשיך מוחין עליונים (כמו יעקב אבינו לפני מתן תורה, כמבואר בחסידות)...

ועתה הנה ברור – שהפה שאסר בזמנו, הוא הפה שהתיר והורה ודרש במפגיע "לפרסם לכל אנשי הדור שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל בחירה וכו' . . . ותיכף ומיד ממש – הנה זה (משיח) בא", ואנו אין לנו אלא דברי בן עמרם.

קידוש השם

וכאן המקום להתייחס לטענה של אלו אשר תואנה הם מבקשים, וכוונתי לטענה החוזרת ונשנית – מפי כמה מאנ"ש שיחיו, שכאילו

פרסום שמו של הרבי כמלך המשיח, וכן פירסום אמונתנו שהרבי איש אלקים שלמעלה ממגבלות הטבע ושהוא חי וקיים בחיים נצחיים, הנה כל זה גורם לחילול השם, ומרחיק ציבורים מסויימים מתנועת חב"ד, ולפיכך צריך להימנע מהזדהות עם האמונה הנ"ל, ובמיוחד שלא להכריז ברבים הכרזת "יחי אדוננו" וכדומה.

והנה טענות אלו תמוהות ומופרכות מעצם מהותן, היעלה על הדעת שהאדם הנעלה שהתפרסם בכל העולם כהגאון וחכם הדור, צדיק וישר דרך, המוסר את נפשו באהבת ישראל בעד כל אחד ואחת מישראל ללא פדות... יקטן ערכו בעיני הציבור, דוקא בגלל שאלפים ורבבות מתלמידיו וחסידיו אוהבים אותו ומעריצים את שמו באמונה שלימה שלמעלה מטו"ד ומוכנים למסור את נפשם בעד כל הגה היוצא מפיו או תנועת אצבע שלו?!

הרי אדרבה ככל שיגדל וירבה ציבור המאמינים בו – שהוא איש אלקים וגדול מרבן שמו, וככל שציבור זה יהי' איכותי יותר (רבנים, תלמידי חכמים, אינטלקטואלים, אנשי חסד וכו'), הרי זה יגדיל את כבודו של הרבי, וקרנו תרום בכבוד! וכבר אמרו המושלים⁷: "קול המון כקול שד-י". וכדאיתא בתניא⁸: "והנה גם מי שלא ראה את המלך מעולם ואינו מכירו כלל אעפ"כ כשנכנס לחצר המלך ורואה שרים רבים ונכבדים משתחווים לאיש א' תפול עליו אימה ופחד".

נתאר לעצמנו אילו כל אנשי חב"ד בעולם כולו, מקטנם ועד גדולם, רבנים חסידים ואנשי מעשה, היו כ-ו-ל-ם מאוחדים באמונתם ובהערצה (שלמעלה מטעם ודעת) ברבי מלך המשיח שיל"ו, תוך אמונה מוחלטת ואיתנה בבשורת הגאולה ובחיי הנצחיים, איזה קידוש שם שמים הי' נגרם בזה, ובל"י ספק שהי' זה מרשים עמוקות את כל עם ישראל, וסוחף את כולם להצטרף אליהם.

וכמו שפירש רש"י⁹ ביחס לאומות העולם, כאשר הם "רואים כל ישראל עובדים לאלוה אחד ואוכלים מאכל אחד, לפי שהעובדי כוכבים

(7) ע"פ יחזקאל א, כה. ראה מדרש שמואל א, קיא. "עקידת יצחק" הערות שער לב הערה ג. ס' ערבי נחל יתרו.

(8) פרק מב בהגהה.

(9) דברים לג, יט.

אלוהו של זה לא כאלוהו של זה ומאכלו של זה לא כמאכלו של זה, ומתגיידין שם, שנאמר: שם יזבחו זבחי צדק".

הוה אומר, שאחדות ותמימות דעים באמונה ברבי – איש האלקים, תמשוך את המוני בית ישראל להצטרף אל המאמינים.

"חילול השם" מהו?

"חילול השם" – משמעו להתייחס אל בעל השם בהתייחסות של חול, של זילות, של העדר הכבוד והערכה, או לגרום לכך שאחרים יתיחסו אליו בזילזול וכו', אבל מה ענין החילול במקום שמקדשים ומעריצים ומכבדים את שמו של הרבי כאיש אלקים?!

אדרבה, ככל שנשתדל להציג את הרבי כפי האמת – כאיש קדוש שהוא מעל מגבלות הטבע, וכלשון הרבי בעצמו: "שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור", ושהקב"ה בחר בו ומינה אתו כנביא הדור הממשיך והמשלים את דרכם ובנינם של רבותינו נשיאינו נביאי הדורות שקדמו, הרי בזה נקדש את שמו, כי חזקה וברית כרותה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם, וכולם יודו ויכרעו ברך לפני האמת האלקית הצרופה, כשיראו שכל החסידים מאמינים כאחד באמונה אחת ב"משה איש האלקים" – הרבי מלך המשיח, כי ריבי-רבבות חסידים אינם יכולים לטעות!

ולפיכך אי אפשר להשתחרר מההרגשה שהטוענים נגד פירסום שמו של הרבי כמלך המשיח בטענת "חילול השם" – מתכוונים לחילול השם של עצמם, כי חסרה להם אמונה וביטחון בצדקת דרכם כחסידים חב"ד, ואינם מקיימים את ההלכה הראשונה בשו"ע "ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השי"ת"¹⁰.

ומתוך שאיפה להראות "שפויים", ומהפחד להשמע כ"פאנטיים", ומהרצון למצוא חן בעיני מעריצי "גדולים" אחרים – מוכנים הם להציג את הרבי באופן של היפך האמת, כאדם בשר ודם בעל חסרונות ובן תמותה רגיל ח"ו, השווה לכל בני אדם על מעלותיהם ועל חולשותיהם רח"ל.

(10) שו"ע או"ח דין השכמת הבוקר הלכה א.

כל אמונה נבחנת בתוצאותיה, ויעידו מאות ואלפים רבים של יהודים שהתקרבו ליהדות ע"י בשורת הגאולה אשר בפי מאמיני הרבי מלך המשיח שיל"ו, ולעומתם – הנמנעים ומתנגדים לפירסום נצחיותו המשיחית של הרבי – לא ראינו בקהילותיהם את בעלי התשובה הרבים ההולכים בעקבותם...!

אך עם כל זה, ועל-אף כל הנאמר, אין לספר בהיפך שבחם של ישראל, ולאמיתו של דבר, אין כאן מחלוקת ח"ו בקרב אנ"ש – בין שני בעלי עקרונות, כי מדובר כאן בעיקרון אחד – היינו, האמונה שהרבי הוא מלך המשיח – חי וקיים לנצח, והוא יגאלנו. וישנם המאמינים המאמצים את העיקרון הזה עפ"י מה שלמדו בתורת החסידות, ולא עוד אלא שגם משתדלים להפיץ ולפרסם אמונה זה עד כמה שידם מגעת.

וישנם אלו שאינם מאמצים אמונה זו, או שמקבלים רק את חלקה עכ"פ – מכל סיבה שהיא. וגם אלו שאינם מתנגדים כלל לעיקרון הנ"ל, אך מתנגדים עכ"פ – להפצתה ופירסומה בקרב הציבור הרחב.

אבל אף אחד בקרב אנ"ש אינו מציג עקרון מנוגד ח"ו לאמונה ברבי מלך המשיח. ולכן נראה לנו, כי רפיסות המחשבה הנ"ל של כמה וכמה מאנ"ש, אינה אלא כלפי חוץ, ובתוך לבם פנימה, הנה כל חסידי חב"ד – גם אלו שהם בבחינת "ונהי בעינינו כחגבים"¹¹, החוששים להפגין את אמונתם – מאמינים בה' וברבי משיח צדקנו שיבוא ויגאלנו תיכף מי"ד ממ"ש.

(11) במדבר יג, לג. ראה לקו"ש ח"כ ע' 441, וכהנה רבות.

לסיכום:

א. אנו מאמינים באמונה שלימה שהקב"ה אחד יחיד ומיוחד, כי מלבד זאת שאין שום אלוה אחר מבלעדו ח"ו, הנה, אין עוד שום מציאות מלבדו, והוא לבדו קיים.

ב. אחדות זו תתגלה בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שתהיה בחסד וברחמים מ"ד ממ"ש, שאז יתגלה שהקב"ה הוא מלך יחיד, ומלכותו היא מלכות כל העולמים – "והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד".

ג. הרבי נשיא הדור הוא מלך המשיח ונביא הדור, שלו אנו מצפים ומייחלים כימי השמים על הארץ.

ד. מלך המשיח על אף היותו אדם בשר ודם, הריהו מושלם בתכלית בלי שום חיסרון, גבוה ונעלה ממגבלות הטבע, כי גם משה רבינו – גואל ראשון, אשר רק החל את תהליך הגאולה, הנה, "לחם לא אכל וכו'" ו"לא מת משה", כל שכן הרבי מלך המשיח – גואל אחרון – המשלים את הגאולה – שמביאה לידי שלימות, הרי אדרבה, ביתרון על כל נשיאי הדורות בעבר – שבו אין אפילו הסתלקות וגניזה, כי הוא יגאלנו.

ה. הפצת מעיינות החסידות מתוך זיקה גלוי' וברורה לרבי מלך המשיח חי וקיים, היא ההכנה לגאולה האמיתית והשלימה ע"י הרבי מלך המשיח, כי תורת החסידות היא תורתו של משיח.

יחי

אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח לעולם ועד

לעילוי נשמת

האשה החשובה והחסידה

מרת חנה פעסיא ע"ה

סגל

בת הר"ר מנחם מענדל וזוגתו מרת גאלדע רחל

הרשקוביץ

זכרונם לברכה

אשר פעלה רבות ונצורות

בשליחות ומבצעי קודש של

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו

מליובאוויטש

נפטרה ביום ש"ק שמיני פ' פרה

כ"ג אדר ב' ה'תשנ"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

ונזכה לגאולה אמיתית ושלימה

ע"י הרבי משיח צדקנו מי"ד ממ"ש

והקיצו ורננו שוכני עפר והיא בתוכם